

FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Podmínky pro sport dětí staršího školního věku
v Mladé Boleslavi

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
Doc. PhDr. Viléma Novotná

Vypracoval:
Jitka Kuhnová

Praha, září 2010

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Praze, dne 1. 9. 2010

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení: Fakulta / katedra: Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Vilémě Novotné za konstruktivní pomoc a mimořádnou vstřícnost při operativním převzetí vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Doc. PhDr. Ireně Slepíčkové, CSc., která mě inspirovala k napsání této práce. V neposlední řadě děkuji celé mé rodině a hlavně mému manželovi za trpělivost a psychickou podporu během psaní mé diplomové práce.

Abstrakt

Název práce: Podmínky pro sport dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi

Cíl práce:

Cílem práce je vyhodnotit aktuální stav prostorových podmínek pro sport dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi spolu s nabídkou sportovních zařízení ve městě.

Výsledky budou následně porovnány s názory dětí na dané prostorové a materiální podmínky pro pohybovou aktivitu v místě jejich školní docházky. Postoje dětí a mládeže budou získány pomocí anketního dotazníku.

Metoda:

K získání dat byla použita metoda empirického kvantitativního výzkumu pomocí standardizovaného dotazníku a strukturovaného rozhovoru. Kvantitativní data byla zpracována počítačovým programem Microsoft Excel.

Výsledky:

Celkově můžeme podmínky pro sport dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi označit za dobré. Především to jsou prostorové podmínky v okolí školy a ekonomické zázemí boleslavských rodin. Stav i počet sportovních zařízení je odpovídající velikosti města hlavně pro organizované formy sportu. Podmínky pro bezplatný a volně přístupný neorganizovaný sport nemůžeme považovat za vyhovující, protože chybí dostatek vhodných sportovních zařízení. Tuto situaci pomáhají řešit školní sportovní zařízení a podílí se tak velkou měrou na spokojenosti dětí s podmínkami pro sport v Mladé Boleslavi.

Klíčová slova: sport, volný čas, sportovní zařízení, podmínky pro sport, děti staršího školního věku, Mladá Boleslav

Abstract

Title: Sports conditions for senior students in Mlada Boleslav

Objectives:

The objective of the thesis is to assess the current spatial conditions for sports in Mlada Boleslav for students at senior level, including the range of sports facilities available in the town. Results will be compared with students' opinions on spatial and material conditions for their locomotive activities in their schools. Their opinions will be gathered from a questionnaire.

Method:

Empiric quantitative research was carried out to gather the data, using a standardized questionnaire and a structured interview. The quantitative data was analyzed using the Microsoft Excel application.

Results:

Generally, sports conditions for senior students can be considered fair in Mlada Boleslav. Spatial conditions near the schools and economic background of the families, in particular, are showing very good results. The number of sports facilities and their condition are sufficient to the town area, especially favourable for organized sports. The conditions for free and unrestricted unorganized sports cannot be considered sufficient, due to lack of suitable sports facilities. This situation is being eased by sports facilities at the schools, which significantly contribute to students' satisfaction with sports conditions in the town.

Keywords: sport, free time, sports facility, sports conditions, senior students, Mlada Boleslav

OBSAH:

1. ÚVOD	9
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
2.1 Charakteristika a význam pohybu pro člověka	11
2.2 Charakteristika a význam sportovně pohybové aktivity	13
2.3 Sport a současná česká společnost	16
2.3.1 Podmínky pro sport v rámci školní tělesné výchovy.....	17
2.3.2 Sport a volný čas.....	19
2.3.3 Podmínky pro sport ve volném čase v ČR.....	20
2.4 Struktura sportu	23
2.5 Faktory podmiňující účast ve sportu	26
2.6 Děti a sportovně pohybové činnosti	28
3. CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	33
3.1 Cíle práce.....	33
3.2 Výzkumné otázky.....	33
3.3 Úkoly práce.....	33
4. METODIKA VÝZKUMU	34
5. VÝSLEDKY	36
5.1 Charakteristika města Mladá Boleslav.....	36
5.2 Sportovní zařízení v Mladé Boleslavi.....	39
5.3 Charakteristika sledovaných obvodů a škol.....	44
5.4 Vyhodnocení dat	48
5.4.1 Prostorové podmínky pro sport v místě školní docházky.....	48
5.4.2 Využitelnost školních sportovních zařízení v době mimo vyučování.....	51
5.4.3 Aktivně využívaná sportovní zařízení a formy zapojení ve sport.....	53
5.4.4 Materiální podmínky pro sport.....	57

5.4.5 Sportovní aktivita rodičů a dětí.....	59
6. DISKUSE	63
7. ZÁVĚR	66
8. LITERATURA	68
9. PŘÍLOHY	72

1. ÚVOD

Pohyb je jedním ze základních prvků sportovně pohybových aktivit, které mají vliv na průběh života člověka a podílí se na vývoji lidského organismu. Sport a sportovní aktivita jsou součástí lidské existence a podílí se na životě lidí v moderní společnosti.

Způsob odpočinku ovlivňuje utváření způsobu života jedince, jeho hodnotovou orientaci a v dospělosti má vliv i na jeho pracovní výkon. Školní vyučování vyvolává u žáků únavu psychickou a fyzickou. Únava je fyziologický jev, kterým se organismus brání přetížení. Příčinou fyzické únavy je především nerovnoměrné zatížení svalových skupin při dlouhém sezení. K psychické únavě přispívá nutnost záměrného soustředování pozornosti, průběh myšlenkových operací, přizpůsobení se pracovnímu tempu. Obecnými projevy jsou zpomalení tempa, zhoršení kvality činností a nutnost zvýšeného úsilí, což vede k menší výkonnosti. Příznakem mírné únavy je zhoršení pozornosti a motorický neklid. Vyšší stupeň únavy se projevuje celkovou ochablostí, lhostejností, ztrátou zájmu o činnost. Odolnost proti únavě se mění v souvislosti s věkem. Žáci nemají dostatek příležitostí k odpočinku a k rekreaci, jsou přetěžováni. Jedinou ochranou a prostředkem k odstranění únavy z vyučování je vydatný odpočinek a pohybová aktivita mimo vyučování. Zařazování obou typů činnosti je nutné z hlediska zdravotního, psychologického i pedagogického.

Pohybové činnosti mládeže pomáhají odstraňovat únavu z vyučování a kompenzují tak jednostranné zatížení ve škole. Vedou k uspokojování individuálních potřeb, pomáhají vytvořit pocity radosti a spokojenosti a umožňují vznik přátelských osobních vztahů a začleňování jedince do neformální skupiny. Poskytují také příležitost k bezprostřednímu projevu a odreagování kladných a záporných emocí. Přispívají také k fyzické a psychické odolnosti. Přiměřená pohybová aktivita je podmínkou zdravého vývoje. Možnosti poznávat různé druhy sportu podněcují děti a mládež k jejich aktivnímu provozování a ve značné míře tak přispívají k tomu, aby se pohyb stal i v dospělosti nezbytnou potřebou. Pro všeobecný rozvoj je důležitá všestrannost pohybové a sportovní činnosti.

Protože jako učitelka pracuji již několik let s dětmi staršího školního věku, jsem denně v kontaktu s problémy tohoto věku. Vzhledem ke svému zaměření na tělesnou

výchovu mě vždy velmi zajímalo, jakým způsobem tyto děti ve svém volném čase sportují. Město Mladá Boleslav má podle mého názoru dostatek příležitostí ke sportovnímu vyžití. Přesto z reakcí dětí na otázku „sportuješ ve svém volném čase?“ je zřejmé, že většina z nich této možnosti nevyužívá ať už z důvodu finančního nebo osobního. S tím souvisí i moje domněnka, zda je ve městě opravdu dostatečný výběr sportovišť, zda mají děti příležitost k pohybu a také samozřejmě dostatek materiálního zázemí ke sportování. Další otázkou zůstává působení rodiny na vztah dětí ke sportu. Všechny tyto otázky okolo sportování dětí staršího školního věku jsou důležité pro možnost ovlivňování vývoje jednotlivce a staly se tak námětem pro moji diplomovou práci.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Charakteristika a význam pohybu pro člověka

Z výzkumů plyne, že lidé, kteří se věnují pohybovým aktivitám, jsou aktivnější v pracovním procesu i ve sféře sociální, jsou odolnější, lépe zvládají stres, často zastávají vedoucí funkce. Svou roli hraje i kult pěkné postavy symbolizující mládí, ale také vlastní pocit udělat něco pro své zdraví.

K problému pojetí a významu pohybu a pohybové činnosti člověka se vyjádřilo mnoho autorů. V práci uvedeme ty citace, které souvisejí s námi řešenou problematikou. Pohyb je základním projevem života. „Druh a množství našeho pohybu jsou rozhodujícím činitelem, na kterém závisí náš zdravotní stav. Působí i na naši náladu a duševní výkon. Pomocí pohybu se dá ovlivňovat činnost mnoha orgánů a tělesných funkcí a uchovávat je na dlouhou dobu. Moderní technologie změnila tvář světa a dostatek pohybu našich předků se vytratil ze života současných lidí. Negativními důsledky tělesné pasivity jsou mimo jiné ztráta tělesné a duševní vytrvalosti, selhávání oběhové regulace, přibývání na váze, snížení svalové síly, obratnosti, snížení pevnosti kostí, kloubů a pojivové tkáně, omezení dechových funkcí, snížení obranyschopnosti organismu apod. Protože rozsah pohybu můžeme určovat z velké části sami, má péče o tuto tělesnou funkci klíčové postavení při zdravotní orientaci našeho životního režimu“ (Praško, Prašková, 2001)

Podle Neumana (1998) je pohybem možné dojít k takovým cílům, které jsou na první pohled zcela odlišné. Je tak možné mít díky pohybu vliv na morální a sociální hodnoty. Pohybem se můžeme vyjadřovat a jednoduše komunikovat. Prostřednictvím pohybu můžeme prožívat radost a poznávat tak sami sebe. Tělesná aktivita a sport také zahrnuje tělesnou zdatnost, zdraví, psychickou pohodu a sociální harmonii. Pohyb rozvíjí naše sociálně-emoční dovednosti.

„Pohybová činnost na určité úrovni působí na psychiku člověka, zvyšuje asertivitu, sebedůvěru, snižuje depresi, napětí apod. Činnost v různých sociálních rolích, přizpůsobení se, získání sociálních dovedností či seznámení se s nimi a přijetí nových postojů pokládáme za základní přínos pohybových aktivit pro osobnost člověka“ (Mazal, 2007).

Belšan (1980) uvádí, že přirozená pohybová aktivita příznivě ovlivňuje nejen zdravý vývoj člověka, ale současně je také vhodnou a účinnou ochranou proti vzniku civilizačních chorob. Pohybová aktivita v každém věkovém stupni má odpovídat biopsychickému vývoji a momentálnímu zdravotnímu stavu. Význam pohybu je mimořádný a nemůžeme ho ničím nahradit. Člověk se fylogeneticky vyvíjel stále v závislosti na tělesném pohybu, který umožňoval jeho existenci. Je tedy funkčně k pohybové aktivitě uzpůsoben. Nedostatek aktivního pohybu často způsobuje pro děti pohybové a funkční nedostatky. Přirozená dětská touha po pohybu je vlastně stálým tréninkem a adaptační mechanismy a jejich důsledky jsou fyziologickým předpokladem.

Z hlediska psychologického je „pohyb jako dění z hlediska zjevování něčím dřívějším než samo bytí“ (Patočka, 1936).

Podle Hogenové (1997) „pohyb objímá totálně vše, pohyb je médiem našich zájmů, potřeb, pudů, citů, lásky i nenávisti. Pohyb pojímáme především jako činnost těla. Proto ho nelze oddělit, vyčlenit z jeho svázanosti s tělem. Pohyb nemá jen lokomoční smysl, není to jen pohyb svalů, ale i myšlenek, citů a nálad, nejen psychologická nebo psychofyziologická záležitost, ale i společenská síla motivující lidskou soudržnost snad ve všech úrovních, na nichž se tato soudržnost realizuje“.

Pohyb také úzce souvisí s prožitkem. „V prožitku pohybu je obsažena např. teze světa, teze životního světa i realita pohybu samotného. Pohyb je základním výrazovým prostředkem člověka, jazykem jeho pocitů a nálad, je prvotní formou prastaré lidské komunikace“ (Mužík, Krejčí, 1997).

„Pohyb je nejen projevem života, ale i nositelem informace o procesech ve vnitřním prostředí, o stavu vnitřních orgánů, ale především o stavu mysli. Specifickým projevem pohybového chování jsou tělesná cvičení, jejichž smyslem je fyzické, psychické i sociální zdokonalování a rozvoj člověka. Tím pohyb přispívá svým nezastupitelným vkladem k socializaci člověka a jeho osobnostní kultivaci“ (Blahutková, Řehulka, Dvořáková, 2005).

V současné době probíhá celosvětová vlna péče o zdraví, pro kterou se i u nás používají převzaté anglické názvy. Jedná se o „wellness“ a „fitness“. „Dá se říci, že co byla starořecká kalokagathie se svou filozofií pěstování harmonie těla i ducha, to je dnes wellness. Je charakterizován jako způsob života s kladným vztahem k péči o zdraví, kdy zdraví chápeme jako stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody. Fitness

je jednou z nejdůležitějších součástí zdravého životního stylu a je tvořen aerobní vytrvalostí, svalovou silou, svalovou vytrvalostí a kloubní pohyblivostí“ (Skopová, Zítka, 2006).

Křivohlavý říká, že (2001) „výrazem „fit“ se vyjadřuje vhodný, způsobilý, tělesně schopný něco učinit, v dobré kondici, v dobrém zdravotním stavu. Podstatným jménem „fitness“ se pak rozumí dobrá tělesná kondice, dobré zdraví. Zkušenost mnohých ukazuje, že cvičit či sportovat se snadno začne, ale po určité době nadšení opadá a intenzita cvičení ochabuje. Příčinou tohoto selhání podle psychologů bývá malá motivace cvičících. Na druhé straně se zjistilo, že na výdrž ve cvičení působí kladně sociální opora v rodině, nebo jiní cvičící či dobrý cvičitel“.

Nedostatek pohybu je základní příčinou stresu. Podle Combyho (1997) vědecké výzkumy na Kansaské univerzitě v USA ukázaly, že jedinec s pravidelnou fyzickou zátěží má při odpočinku menší tepovou frekvenci než lidé bez jakékoli fyzické aktivity. Když byli trénovaní lidé podrobeni stresovým situacím, dosáhli lepších výsledků a stres je méně zasáhl - měřeno změnou tepové frekvence. Pravidelná fyzická zátěž utužuje tělo, zlepšuje kondici pro intelektuální práci a dodává člověku rovnováhu a harmonii, která je opakem stresu.

2.2 Charakteristika a význam sportovně pohybové aktivity

Pohyb působí na vývoj a vývoj působí na pohyb. Sportovně pohybová aktivita představuje jeden ze základních fenoménů lidského bytí a podílí se na všech složkách dění moderní společnosti. „Je jedním ze základních elementů procesu přispívajícího ke kvalitě života a ke zdraví. Základním projevem každé sportovně pohybové aktivity jsou pohybové návyky. Sport je chápán obvykle jako pohybová činnost, která se vyznačuje úsilím o co nejvyšší tělesný výkon či vítězství nad soupeřem“ (Charvát, 2002).

V 17. století to byl J. A. Komenský, který nehovořil o sportu, ale o „hře“, která ovšem nese prvky současného chápání sportu a to především soutěživost, volnost a svobodu pohybového projevu, pravidla a řád hry, snadnost učení se hře a vymezení časového trvání. Komenský zdůrazňoval mimo jiného i prevenci a čistotu těla i ducha.

Slepičková (2005) uvádí, že „latinské desportare, z něhož je slovo sport odvozeno, značí rozptylovat se, bavit se. Obdobný význam mají též anglické a francouzské výrazy, ve kterých se vedle významu, jak jej běžně vnímáme, promítá i základ slova pocházející z latiny. Francouzské slovo „disporter“ znamená bavit se, „le sport“ zábava nebo např. anglické „sportability“ lze přeložit jako šprýmy, žerty, kratochvíle a náklonnost k nim“.

V Chartě (1992) se sportem rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.

Choutka (1976) říká, že „sport je společenským jevem, který svými projevy patří do kategorie kultury, jeho jádrem je specifická aktivní a sportovní činnost, mající vliv na veřejnost, ale současně mající určité vztahy k celé řadě oblastí společenského života, jako např. k politice, ekonomice, brannosti, vzdělání a výchově, k vědě, k umění apod. Sport se jeví jako zrcadlo společenských poměrů, je neustále ovlivňován podmínkami vnějšího společenského prostředí a různou intenzitou zasahuje naopak do výše uvedených oblastí společenské činnosti a ovlivňuje je“.

Podle Blahutkové, Řehulky a Dvořákové (2005) je sport spojován s tvůrčí činností a tak se do sportovně pohybových aktivit dostává etická i estetická problematika. Sport je označován jako biologická potřeba dominantních mužů, kteří mají potřebu vyniknout mezi ostatními.

Z hlediska filozofie „je sport „posvátnou záležitostí“, která poukazuje na přesažnost bytí, tedy transcendence. Vychází z dialogu lidského těla a tělesnosti Země a je stvrzena v prožívání, vše se děje pro duši a ducha“ (Hogenová,1997).

Podle Kučery (1997) se v současné době v přetechnizované společnosti tvoří zásadní nepoměr mezi kvalitou pohybové aktivity geneticky zakódovaných pohybových vazeb předcházejících generací a dnešní skutečností. Snižuje se podíl dynamické svalové práce na úkor statické svalové práce.

„Sport dává svým provozovatelům prostor pro objevení a zdokonalení jejich schopností a dovedností, což jim přináší příjemné prožitky a spokojenost se sebou samými.

Sport dává prostor pro navazování sociálních kontaktů mezi účastníky a má svá pravidla, která platí pro všechny bez rozdílu a jejich nedodržování je symbolicky trestáno. Pozitivní přínosy sportu jsou spojovány s jeho výchovným a vzdělávacím působením“ (Slepičková, 2001). Dalším a hlavním důvodem je, že pohybová aktivita a sport jsou jak prevencí řady chorob, tak současně i prostředkem pro odstraňování psychické únavy a tedy určitou formou tělesné i duševní rekreace.

Mužik a Krejčí (1997) uvádějí, že sportovně pohybová aktivita má velký vliv na zdraví jedince a je označována jako základní prvek zdraví. Pohybová činnost je jednou z nejvýznamnějších potřeb člověka, zejména v dětském věku.

„Správným dávkováním pohybových aktivit podporujeme imunitní systém“ (Beleš, 2000).

„Sportovně pohybová aktivita má kladný vliv na snižování konzumace alkoholu a užívání drog“ (Bunc, 1998).

Podle Blahutkové, Řehulky a Dvořákové (2005) je sportovně pohybová aktivita ve své podstatě stimulatorem bio-psycho-sociální adaptace na pohybové zatížení. Prostřednictvím adaptačních mechanismů dochází k morfologickým, somatickým, funkčním, psychickým změnám, ke změnám sociálního chování a v konečném důsledku ke zvyšování motorické výkonnosti, tělesné zdatnosti, formování pohybových dovedností a k upevnování zdraví. Tyto prvky jsou často označovány jako zdravý životní styl wellness. Je symbolem i měřítkem veřejného zdraví populace.

„Sport ve volném čase, ať se již jedná o jakékoli sportovní činnosti, musí být prožíván s radostí a uspokojením. Jeho pozitivní účinky se projevují dříve na psychice jedince než na jeho fyzickém stavu. Tento fakt se váže především k aktuálnímu prožívání při samotné aktivitě, které je doplňováno následně pocity z výsledků této aktivity jako je např. zlepšení postavy, nabytí sebedůvěry, zlepšení zdatnosti, upevnění zdraví atp. Účinky na tělesnou složku zdatnosti jsou patrné až po delší době v souladu se zákonitostmi tělesného zatěžování“ (Slepičková, 2005).

Sportovně pohybová aktivita by se měla stát jedním ze základních prvků ovlivňujících osobnost člověka. Zlepšuje jeho zdravotní stav a prostřednictvím nově vytvořených sociálních kontaktů vede i ke zlepšení duševního stavu jedince. Zdraví je největším bohatstvím každého člověka a prostřednictvím jeho naplňování může každý z nás prožívat plnohodnotný a spokojený život.

2.3 Sport a současná česká společnost

V posledním století, od začátku průmyslové revoluce až do současnosti, se začíná způsob života celé populace zásadně odlišovat od způsobu života všech generací předcházejících. Byl stvořen nový svět s novými životními podmínkami, které se podstatně liší od podmínek, ve kterých žili naši předkové. I když v mnohém jsou tyto nové podmínky pro lidský rod příznivější, přesto s sebou přinesly řadu nových problémů, se kterými si současná generace neví vždy rady. Mnoho z nich má svou příčinu v tom, že lidský tvor byl „konstruován“ tak, aby úspěšně přežil ve věku kamenném, ale on, právě teď, se stejnými tělesnými vlastnostmi, žije ve věku elektroniky.

Podle Choutky (1998) se sport stal výtvořem člověka a je tedy zaměřen nejen na přizpůsobení se podmínkám současného života ale i na uspokojení svých potřeb a zájmů. Je společenskou záležitostí a jeho cíle, smysl a hodnoty jsou vždy sociálně podmíněny a dány společenským řádem a stupněm jeho rozvoje.

Nejaktuálnější údaje o postavení sportu z pohledu české společnosti přináší reprezentativní výzkum 952 respondentů starších 18 let, který v roce 2001 realizovala Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Sekot (2003) říká, že tento výzkum potvrdil dobrou pozici sportu v naší společnosti. Naši občané si uvědomují důležitost sportu jak pro individuální rozvoj tak z hlediska celospolečenského významu. Z jiných výzkumných pramenů se však také potvrzuje, že značná část populace svůj pozitivní názor na význam sportu pro zdraví a tělesnou zdatnost prakticky neuskutečňuje formou intenzivnějšího pravidelného sportování. Pouze jedna třetina respondentů uvedla pravidelnou pohybovou aktivitu alespoň jednou týdně, nepravidelně a zároveň méně než jednou týdně pak výzkum zaznamenal u pouhé jedné pětiny dotazovaných. Tento dlouhodobě neutěšený stav odráží i téměř 70% sportovní neorganizovanost a klesající přesvědčení o nezastupitelnosti zásady sportování pro všechny. Důvody nedostatečného sportování můžeme rozdělit do dvou skupin. Z těch subjektivních se nejčastěji objevuje lidská pohodlnost, kdy prožitek vlastní sportovní aktivity není dostatečnou motivací pro její překonávání. Lidé často uvádějí jako hlavní důvod nedostatek času. Jde tak zřejmě o sílící důraz na pracovní vytížení v české společnosti, která ještě stále není schopna náležitě využít nabízené možnosti aktivního odpočinku.

K objektivním důvodům nedostatečného sportování patří finanční problémy a také místní nedostupnost sportovišť.

Jak uvádí Slepíčková (2005), sport jako společenský jev doznal obrovských proměn z hlediska obsahu, organizačních forem a institucionálního zabezpečení. V současné době mají lidé mnoho možností vybrat si různé druhy sportu vzhledem k modernímu sportovnímu vybavení. Každý člověk různého věku si tedy může zvolit takový druh sportu, který mu umožňuje vlastní seberealizaci a vyjádření svých hodnot.

„Budoucí úloha aktivního sportu ve volném čase našich občanů bude nesporně provázána i s naším společenským vývojem v rámci Evropské unie, která věnuje aktivnímu sportování v životě občanů rostoucí pozornost s ohledem na jeho nesporně pozitivní funkce pro zdravý osobnostní vývoj jedince a tedy i smysluplné směřování celé společnosti“ (Sekot, 2003).

2.3.1 Podmínky pro sport v rámci školní tělesné výchovy

Pojem sportovně pohybové aktivity patří do oblasti pohybové kultury, tělesné výchovy a sportu. Tyto pojmy se vzájemně prolínají a navazují na sebe. Jejich vzájemná propojenost se projevuje v počátku nového tisíciletí jako nadstavba dřívějších systémů z hlediska historického vývoje. Tak je zahrnuta i do vzdělávacího systému v České republice. Učební osnovy tělesné výchovy jsou Základní škola, Obecná škola, Národní škola, alternativní programy, Učební osnovy tělesné výchovy pro střední školy, Učební osnovy tělesné výchovy pro vysoké školy a Rámcové vzdělávací programy.

Podle Charvát (2002) školní tělesná výchova „usiluje o reprodukci a aplikaci některých aspektů komunitních forem sportu, rekreace a cvičení tím, že mládeži poskytuje významnou příležitost účasti na činnostech usměřujících tělesnou kulturu až na úroveň systematicko-odborné činnosti. Sportovně pohybová aktivita nabízí široké spektrum tělesných činností regulovaných specifickými nároky sportu a pohybových činností. Nejde pouze o aktualizaci tělesných činností a pohybových aktivit, ale o širší rámec konzumace a komercializace jednotlivých oblastí tělesné kultury, počínaje výživou pro cvičence a sportovce až ke sportovnímu oblečení. Tím se podílí na nezbytné individualizaci v rovině osobní aktivity, specifík pohlaví či sociální příslušnosti a míře konformismu“.

Od školy, jako všeobecně rozšířené vzdělávací a výchovné instituce, se očekává vytváření předpokladů pro úspěšný vstup příslušníků mladé generace do profesionálního, občanského i volnočasového života. Svoji úlohu ve volném čase žáků škola uplatňuje jednak přímo, jednak prostřednictvím svých zařízení.

Podle MŠMT (2000) „má tělesná výchova a sport na školách výjimečné postavení v systému výchovy a vzdělání. Vedle vlivu na zdravý vývoj jedince vytváří předpoklady pro budoucí kladný vztah k pohybovým aktivitám a ovlivňuje utváření hodnotové orientace. Výsledky posledních průzkumů ukazují vážný pokles kvality a času věnovaného tělesné výchově a sportu na školách. Snižuje se také počet příležitostí pro školní sport, což přispívá ke zhoršování zdravotního stavu školní mládeže. Tělesná výchova je v učebních plánech základních a středních škol zařazována v rozsahu dvou vyučovacích hodin týdně, přičemž pravomoc ředitelů školy umožňuje jejich zvýšení. Evropský doporučený standard je vyšší. Dlouhodobě negativní efekt přináší absence povinné TV na vysokých školách, zejména v procesu výchovy nových pedagogů“.

Charvát (2002) uvádí, že významnou roli při realizaci pohybových aktivit sehrává zájmová pohybová a sportovní činnost na základních a středních školách, školní sport v době mimo vyučování. Jejich cílem je široké zapojení dětí a mladých lidí bez ambicí na maximální sportovní výkon do sportovních aktivit. „Problematika sportovních pohybových aktivit vedoucích ke zdraví se objevuje v různých programech a projektech směřujících ke změnám postojů mládeže. Tato problematika není doposud v České republice sjednocena. Objevuje se v projektech, na kterých se podílejí pedagogové a psychologové z různých škol a organizací“.

2.3.2 Sport a volný čas

Volný čas je opakem nutné práce a povinností, kdy si své činnosti vybíráme svobodně, dobrovolně a děláme je rádi. Přinášejí nám pocit radosti, upokojení a uvolnění, zábavu a odpočinek. Rozvíjejí naše tělesné, duševní i tvůrčí schopnosti.

Volný čas se podle Choutky (1998) „stává prostorem, v němž se lidé na základě svobodného rozhodnutí mohou věnovat zájmovým činnostem, seberealizaci a prožitkům. Sport je součástí pohybových aktivit odehrávajících se ve volném čase“.

Volným časem a jeho prožíváním se lidstvo zabývá již odedávna. Dochované prameny připomínají systematický zájem o jeho hlubší vymezení ze strany Aristotela, který v něm viděl činnosti spojené s vlastním potěšením a vlastním blahem. Ponecháme-li stranou jistě zajímavé téma vývoje názoru na volný čas (Číhovský, 2002) i ve smyslu jeho filozofického pojetí (Urbánek, 2002, Jirásek, 2002, Hodaň, 2002), pak před námi stále stojí, z hlediska sportu zvláště důležitá, otázka vymezení volného času.

„Volný čas a s ním tedy i sport jsou úzce spojeny s jedním ze symbolů sociálního postavení. Vzdělanost, která souvisí se zvládnutím informací a uvědoměním si jejich obsahu, zakládá předpoklad kvalitnějšího trávení volného času a vyšší aktivní účasti ve sportu“ (Slepičková, 2001).

Ekonomicky zaměření autoři dnes připomínají, že společenský čas se v jisté vrstvě může rozkládat na nezbytný a volný čas. „Nezbytný čas ukazuje meze rozhodování jedince a společnosti a volný čas na jejich možnosti rozhodovat sami o sobě. Nezbytný čas lze takto chápat jako prostor pro konání jednotlivce, který musí činit. Volný čas naopak pojímat jako prostor pro konání, které jednatel chce činit“ (Řezník, 2002).

Podle Sekoty (2003) můžeme z hlediska sportu volnočasové aktivity považovat za prostor, ve kterém je možnost široké realizace pohybové rekreace. Vývoj usnadňuje lidem práci a vytváří předpoklady pro mimo pracovní časový prostor, který běžně chápeme jako základnu pro tvorbu volného času. Tento prostor je však v důsledku zrychlování tempa vývoje pro mnohé naopak zdrojem subjektivního pocitu neustálého nedostatku času.

„Mnozí představitelé speciální pedagogiky správně připomínají, že problematika volného času ve vztahu k přirozeným pohybovým aktivitám je komplikována tím, že ztrácíme kontakt s reálným světem, když se zdá, že přestáváme prožívat a začínáme

požívat a hovoří v kontextu výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky o tendenci od prožívání k požitkářství“ (Němec, 2002).

Diskuse na téma sport a volný čas je rozšiřována i o problematiku komunální rekreace. Zde se v zásadě jedná o vytváření legislativních, organizačních a ekonomických podmínek pro trávení volného času na úrovni odpovídající všem věkovým a sociálním skupinám obyvatel. Konkrétní vymezení podmínek dané oblasti pro budoucí výhled formuluje i „Evropská deklarace urbanistických práv“, vydaná v roce 1992 ve Štrasburku a deklarující pro občany měst právo na zdraví, kulturu, sport a volný čas.

Velký význam v životě člověka má tzv. komunální rekreace. Jedná se o systémové řešení organizace a řízení volnočasových aktivit na určitém území, či v regionu. Její význam spočívá ve spokojenosti občana za bezpečné a živé město, občan vidí výsledky, je vzájemně propojen a informován pracovníky města nebo obce. Dále její význam spočívá v pozitivním trávení volného času občanů města či obce. „Komunální rekreace, v souladu s povahou vývoje volnočasových aktivit, odráží dynamiku společenských změn soudobé společnosti a je i v našem kulturním prostředí charakterizována tendencí:

- od organizovaného k neorganizovanému
- od výkonu k prožitku (radosti, sebeuspokojení, seberealizaci)
- od kolektivního k individuálnímu
- od tradičního k netradičnímu
- od města k přírodě
- od dlouhodobých vlivů ke krátkodobým“ (Dohnal, 2002).

2.3.3 Podmínky pro sport ve volném čase v ČR

Volný čas představuje svobodnou volbu. To, jak lidé tráví svůj volný čas, závisí na řadě okolností. „V zásadě probíhá trávení volného času dvěma způsoby a to buď spontánně nebo organizovaně. Při spontánních volnočasových aktivitách si jedinec sám nebo v rámci neformální skupiny volí a uspořádává vybranou aktivitu. Organizovaná forma znamená nabídku volnočasové aktivity přicházející z vnějšku od formální

organizace, instituce. Jedinec či skupina využívají této nabídky, pokud vyhovuje jejich potřebám a zájmům a kterou si zvolí na základě svobodného rozhodnutí. Z pohledu společenského přinášejí organizované formy volného času mnohé výhody. Vedle různorodé nabídky činností vytvářejí také podmínky usnadňující realizaci vybraných volnočasových aktivit. Prostřednictvím organizovaného volného času lze v řadě případů cíleně a mnohem efektivněji dosahovat naplnění jeho funkcí“ (Slepičková, 2005).

Podle Choutky (1998) se sport stal velmi populární z toho důvodu, že uspokojuje potřeby stále většího počtu dětí, mládeže a dospělých. Sport se tak stal záležitostí především volného času a spadá tak většinou do oblasti nestátních společenských organizací. Sport je velmi přitažlivý a počet aktivních sportovců stále roste. Zvyšuje se také počet klubů, svazů, které sport organizují a také počty národních a mezinárodních soutěží. Tato oblíbenost způsobuje, že různé sociální skupiny (politické strany, odborové organizace, církevní sdružení apod.) se snaží získat své členy a příznivce především ve skupině dětí a mládeže. Zařazují tak sport do svých akčních programů, propagují a organizují jej.

„Na úrovni společnosti se proto objevují snahy řešit situaci. Jednu z cest ukazuje dokument Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (MŠMT, 2001) navazující na koncepce v oblasti vzdělávání v Evropské Unii. Materiál hovoří mimo jiné i o zájmovém vzdělávání jako souhrnu výchovně vzdělávacích, poznávacích rekreačních a dalších systematických, ale i jednorázových činností, směřujících k účelnému a efektivnímu naplnění volného času a umožňujících získat vědomosti a dovednosti mimo organizovanou školní výchovu“ (Slepičková, 2005).

V současné době existuje řada školských zařízení pro výchovu mimo vyučování. Tvoří ji střediska volného času dětí a mládeže, domy dětí a mládeže, stanice zájmových činností, školní družiny, kluby, zájmové kroužky ve školách, domovech mládeže a střediscích výchovné péče, ekologická, lanová a outdoorová centra a občanská sdružení. Z důvodů sociálních a dopravních v praxi existuje pro děti a mládež nedostupnost těchto zařízení. Proto se stále více rozšiřuje funkce školy v oblasti volnočasových aktivit.

Podle Slepičkové (2005) vedle těchto zařízení funguje celá řada dobrovolných sdružení, nadací, církevních organizací a dalších forem zaměřených na práci s dětmi a mládeží ve volném čase. Již delší dobu tak mají nezastupitelnou funkci sdružení, jako je Junák, Pionýr, Asociace turistických oddílů mládeže, YMCA, Zálesák, Folklórní

sdužení České republiky a další, působící i třeba jen na regionální či místní úrovni. Oblast organizovaného sportu má dominující postavení minimálně co se týče počtu členů z řad dětí a mládeže. V roce 1998 bylo evidováno přes 900 000 členství ve sportovních a sportovně technických organizacích (MŠMT, 1999). Výhodou organizovaných forem volného času dětí a mládeže je jejich kontrolovatelnost a možnost stanovení cílů a postupů.

Sport a pohybové aktivity se uskutečňují v rámci občanských sdružení jako organizované sportovní činnosti pod odborným vedením (15-20 % populace), ve specifických zařízeních zaměřujících se na nejrůznější pohybové i pasivní činnosti ve formě služeb (2-3 % populace) a jako sportovní aktivity, kterým se věnují občané individuálně a neorganizovaně. Státní podpora sportu pro všechny se uskutečňuje v rámci dotačních programů vyhlášených MŠMT. V posledním období je tato oblast na okraji zájmu společenské a ekonomické podpory, včetně mediální pozornosti. Formy individuálních - neorganizovaných pohybových aktivit občanů přetrvávají, jsou rekreačního charakteru a mění se podle trendů (cyklistika, in-line bruslení, komerční fitness, squash, golf).

Z výsledků Státního zdravotního ústavu vyplývá, že současný životní styl je charakterizován poklesem počtu realizovaných pohybových aktivit (v posledních deseti letech pokles o 30%). Důsledkem snížení pohybových aktivit je snížení tělesné zdatnosti, zhoršení zdravotního stavu a nárůst nadváhy a obezity. Mezi hlavní negativní vlivy patří nedostatečné materiálně technické zabezpečení, kapacity a stav sportovních zařízení, nedostatek dobrovolných pracovníků, a snižující se zájem o pravidelnou sportovní a pohybovou činnost.

Legislativně právní rámec sportu

V koncepci MŠMT (2009) se uvádí, že „stávající právní předpisy upravující sport v ČR vycházejí z usnesení vlád ČR na podporu sportu a zdravého životního stylu z let 1999, 2000 a 2003. Tato usnesení ukládají povinnosti krajům a obcím vyčleňovat prostředky na podporu sportu (např. zřizovat sportoviště). Základním právním předpisem je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Kromě předpisů upravujících otázky sportu, sportovišť, zdravotních podmínek se

dotýkají oblasti sportu i další zákony z různých oblastí, např. předpisy na úseku finanční správy (různé daňové předpisy), správního práva (např. stavební zákon), předpisy upravující vznik jednotlivých organizovaných skupin sportovců (např. obchodní zákoník, živnostenský zákon, zákon o sdružování občanů). Kromě toho do oblasti sportu zasahují i zákony upravující náhradu škody na zdraví či na věcech vzniklé v souvislosti s provozováním sportu, ochranu osobnosti sportovců, zákonné licence upravující vysílání sportovních přenosů apod. Na právní rámec sportu v ČR mají vliv i předpisy EU. Ty mají závazný nebo doporučující charakter. Doporučení zdůrazňují podporu sportu, jeho veřejnou prospěšnost, ochranu zdraví občanů a pobízejí členské státy EU ke konkrétním akcím na podporu sportu (např. daňové benefity). Většina předpisů a doporučení EU není v ČR aktivně využívána a aplikována“.

V posledních dvou desetiletích se v evropském kontextu rozšiřují a na významu nabývají nové způsoby sdružování, zejména samosprávní struktury; samosprávy, rady, sněmy nebo parlamenty na školách, při zařízeních volného času, v malých obcích, v městských částech velkých měst ve vyšších územně správních celcích. Základním cílem je umožňovat dětem a mladým lidem účast na řešení společných otázek, možnost předkládat návrhy, vstupovat do dialogu s dospělými apod.

2.4 Struktura sportu

Struktura sportu se vyvinula historicky a je výsledkem působení mnoha společenských faktorů a vlivů. Sport podle Choutky (1998) bylo možno před rokem 1988 rozdělit na:

- sféru aktivní sportovní činnosti
- sféru diváckou
- sféru vztahu sportu k ostatním oblastem společenského života.

Pod vlivem dalšího společenského vývoje se původně relativně homogenní systém sportu přeměnil ve značně heterogenní jev.

Wopp (1990) následně uvádí tyto tři orientace ve svém svém členění:

- tradiční sport
- sociokulturně orientovaný sport
- alternativně orientovaný sport

Tradičně orientovaný sport má svou ustálenou terminologii a pravidla. Sportovní činnost je dána vymezenými pravidly daného sportovního odvětví nebo disciplíny, která mají ve většině případů mezinárodní platnost. Sportovci jsou členy formálních skupin a musejí k tomu mít požadovanou úroveň výkonnosti. Systém soutěží je pravidelný a podle úrovně výkonnosti se uskutečňuje na lokální, regionální, národní či mezinárodní úrovni.

Lidé mají možnost vyžití ve volném čase prostřednictvím pestré škály tělesných aktivit. Aktivity v sociokulturně orientovaném sportu se velmi podobají aktivitám sportu tradičního. Sportovní terminologie je neustálená, někdy má až hovorový charakter. Obsah i forma činností jsou ovlivněny různými podmínkami a možnostmi. Pravidla sportu si v tomto případě jeho účastníci často sami upravují podle daných podmínek. Sportoviště nemá rozměry podle určených pravidel a sportovní setkání si účastníci organizují sami.

Alternativně orientovaný sport přispívá ke kultivaci člověka. Aktivity, které zde lidé provozují, pěstují přátelství a spolupráci s druhými lidmi. Zahrnuje řadu nových aktivit, relaxační cvičení, zdravotní cvičení, která však nejsou doporučena lékařem jako léčba. Většina z nich nemá soutěživou formu, jde v nich o zdokonalování sebe sama, svého těla a mysli. Lidé se tomuto druhu sportu věnují ve skupinách i individuálně.

V současné době Slepíčková (2005) dělí sport následujícím způsobem:

- podle úrovně výkonnosti
- podle etap jeho vývoje
- podle motivace

Podle úrovně výkonnosti rozlišujeme sport vrcholový, výkonnostní a rekreační. Vrcholový a výkonnostní sport je spojen s pravidelnou účastí v soutěžích a členstvím ve sportovních organizacích. Vrcholový sport velmi úzce souvisí se sportem profesionálním, pokud se stal pro jedince hlavním prostředkem obživy. Profesionální sport pak už pochopitelně nepatří do oblasti volného času. Rekreační sport může být provozován individuálně bez vazby na organizaci a to především s cílem zrekreovat se.

V etapách vývoje sportu jsou významné tři etapy. V první etapě došlo k institucionalizaci sportu (mezinárodně platná pravidla, systém soutěží, ustavení sportovních organizací). Druhá etapa obsahuje orientaci sportu ke zdraví a zdatnost široké veřejnosti. Do třetí etapy je možné zařadit různé možnosti pohledu na současný životní styl a tedy i na sport.

Dělení sportu podle motivace je určeno hodnotami, které v něm lidé při výběru určitého sportu hledají. Podle tohoto způsobu dělení rozlišujeme tyto druhy sportu:

a) Elitní sport

Hlavními motivy zde jsou získání absolutně maximálního výkonu, elitního sociálního postavení a dobrého finančního ohodnocení. Velký vliv má komercializace a důležitá je (polo) profesionální účast sportovce.

b) Soutěžní klubový sport

Je zde řada různých motivů od nadšení ze soutěže, snahy po osobním maximálním výkonu, po potřebu odpočinku a přátelství. Účast je podmíněna členstvím ve sportovním klubu a federaci.

c) Rekreační sport

Hlavními znaky jsou odpočinek, zdraví a kontakt s lidmi. Jeho účastníci si vybírají svůj program i bez závislosti na organizaci, účastní se sportovních aktivit i individuálně.

d) Fitness sport

Hlavním a výrazně dominantním znakem je v tomto druhu sportu péče o tělesnou zdatnost. Lidé, kteří se zabývají tímto sportem, cíleně pečují o růst úrovně své tělesné zdatnosti a důsledně sledují změny na svém těle.

e) Rizikový a dobrodružný sport

Hlavními znaky jsou dobrodružství a napětí. Aktivity tohoto typu zajišťuje většinou komerční oblast. Zde je potřeba provozovat tyto sporty pod dohledem odborníků a organizací, které se daným sportem zabývají. Přesto pro mnohé lidi je provozování těchto aktivit bez dozoru ještě žádanější a napínavější, i přesto, že jim hrozí velké riziko.

f) Požitkářský sport

V takto zaměřeném sportu je nejdůležitější touha po prožití něčeho výjimečného, snaha po dosažení něčeho netradičního, z čeho se lidé mohou těšit a čím se mohou bavit. Požitky tohoto druhu lze objevit hlavně v komerční sféře, často v oblasti cestovního ruchu.

g) Kosmetický sport

Tento druh je zaměřen především na dokonalý vzhled. Komerční nabídka využívá touhy zájemců, kteří touží mít dokonalou a vypracovanou postavu. Nabídku doplňují různé kosmetické služby. V tomto případě je zde sport zahrnut velmi široce.

2.5 Faktory podmiňující účast ve sportu

Faktory vytvářejí složitý komplex podmínek. Mají vliv na to, že situace je v různých zemích, regionech i lokalitách rozdílná a to často velmi výrazně.

Roberts (1981) uvažuje faktory sociální a faktory podmiňující rozhodování. Sociálními faktory jsou věk, pohlaví, sociální třída, vzdělání, finanční situace, sociální postavení a sociální mobilita. K rozhodovacím řadí motivaci, uvědomění si možností, osobní volný čas a finanční prostředky.

Roggers (1995) rozlišuje dva druhy podmínek. Můžeme je označit na vnější a vnitřní.

K vnějším podmínkám zařazuje:

- znalost sportu
- postoj ke sportu

- motivaci
- kontakt se sporty
- příležitost
- sociální image sportu
- přístup ke sportovním zařízením
- volný čas
- náklady na sport

Jsou to vlivy, které působí na znalosti, chování a jednání lidí. Pokud nastane vhodná kombinace vnějších faktorů, jedinec se do sportu zapojí.

Mezi vnitřní podmínky Roggers řadí:

- věk
- pohlaví
- rodinu
- zájem
- volný čas
- finanční situaci

Jedná se v podstatě o osobní, individuální podmínky jedince. Je také jistě nutné k nim přiřadit zdravotní stav.

„V podpoře zájmu o sport a snaze přivést k aktivnímu sportování co nejvíce lidí je třeba mít tyto podmínky spolu s principem svobodné volby a zábavy neustále na paměti. I pohybově netaentovaní jedinci mohou zažívat při sportovních aktivitách pocit úspěšnosti. K tomu je zapotřebí vybrat adekvátní aktivity, zvolit vhodný způsob hodnocení a oceňování, organizační formy atd. Účast ve sportu je tak výsledkem složitého procesu působení řady faktorů. Určující je socio-kulturní prostředí, v němž se jedinec pohybuje a které se podílí na jeho utváření“ (Slepičková, 2005).

Všechny faktory, které podmiňují vztah člověka ke sportu, je nutno respektovat při práci se zájemci o sport všech věkových kategorií. Každý člověk by měl při sportovní aktivitě zažívat pocit radosti a úspěšnosti. Je vždy potřeba zvolit takovou

aktivitu a způsob hodnocení, aby se zvýšil zájem lidí o aktivní sportování. Stát by se tak měl podílet na strategii a politice rozvoje sportu v naší zemi.

2.6 Děti a sportovně pohybové činnosti

Pohybové činnosti dětí ve volném čase by měly obsahovat individuální touhu prožívat to, co nepatří k běžné náplni školní docházky. Podle Sekoty (2002) se otázky volnočasových aktivit zejména mezi dětmi mnohdy poměřují systémem preference spektra hodnot. Ale podobně jako u dospělých se však ukazuje vysoký rozdíl mezi vysokým oceňováním hodnoty sportu na jedné straně a skutečně praktikovaným sportem na straně druhé. Děti vykazují spíše malý zájem o činnost cíleně podporující zdraví. „Vzdor vysoké preferenci zdraví v hodnotové struktuře dětí se ukazuje, že vysoká míra ocenění nemusí přinášet i odpovídající míru praktického usilování“ (Sekot, 2003).

Pleskač (1997) uvádí, že sportovní psychologie tak nikoli náhodou upozorňuje na motivační zdroje uspokojení nad sebou samým, dokazování vlastní kvality, vytváření pozitivního dojmu na jiné, sledování osobního vzoru významného sportovce, prospěchu kolektivu, touhy po pohybu.

Četné výzkumy a zejména každodenní výchovná praxe přesvědčivě naznačují, že většinu dětí hodiny tělesné výchovy nijak významně nemotivují k provozování sportu ve volném čase. Ani sportovní kluby se významně nepodílejí na vztahu dětí ke sportu. Základním a výchozím socializačním činitelem při utváření vztahů dětí ke sportu se stává tedy hlavně rodina. „Na půdě rodiny se aktualizuje faktor emocionality sportu, rozvíjený od radostného prožívání a vcítění všech zúčastněných prostřednictvím emocí jako je zklamání, agresivita, hněv, bezmezné nadšení nebo naopak nejhlubší smutek. Rodiče zpravidla projevují výraznější zájem o rekreační sportování svých potomků. Do sportovní motivace dětí se zpravidla zapojují spíše rodiče vykazující praktické zkušenosti s minulou či současnou aktivní sportovní činností. Povahu vztahu ke sportovním aktivitám ovlivňuje i úroveň vzdělání rodičů. Čím vyšší význam přisuzují rodiče sportu, tím silněji děti chápou sport jako hodnotnou a atraktivní činnost.“ (Sekot, 2003).

Děti ve středním školním věku už začínají ovlivňovat spíše jejich vrstevníci. „Adolescenti tvoří početnou a svým životním stylem významnou skupinu společnosti. Mají vlastní kulturu, specifické zájmy a záliby. Mají například také specifické problémy, které se ve velmi malé míře dotýkají jiných populačních skupin. Období adolescence představuje přechod k dospělosti. Prostřednictvím zájmů a zálib ve volném čase adolescenti získávají určitý náhled na svět, vytvářejí se u nich hodnoty a normy, jež je pak provázejí v jejich dalším životě. Adolescence je vrcholným obdobím volnočasových potřeb. Jaké aktivity si vyberou, je podmíněno řadou faktorů“ (Slepičková, 2001).

Podle Matějčka (1996) je střední školní věk klasicou dobou soutěží, mezi nimiž přední místo zaujímají pohybové dovednosti a sportovní výkony. Soutěživé pohybové hry jsou na vrcholu v žebříčku hodnot. Za těchto okolností se nutně zvyšuje i hodnota tělesné zdatnosti v životě dítěte. „Je-li v tomto věku dítě pohybově nějak omezeno, je proti ostatním v daleko větší nevýhodě a zdravé sebevědomí se hůře vytváří. V tomto světle se nám jeví i význam tělocviku jako školního předmětu i význam sportu jako mimoškolní zájmové činnosti“.

Čáp a Mareš (2001) uvádí, že přání dětí se od počátku setkává jak s podporou, tak s rozmanitými překážkami vnějšími (nedostatek hřišť, nedostatek vybavení pro sport, neporozumění dospělých aj.) i vnitřními (nedostatek speciálních zkušeností a schopností, volných vlastností potřebných k náročnému sportovnímu tréninku aj.). Neshody mezi přáním a realizovanou činností jsou u dětí časté.

Podle Sekoty (2003) „by celý systém sportovní motivace dětí měl přispívat k získávání hluboce osobnostně zakořeněné potřeby pohybu v životě každého jedince. Vychází se přitom z poznatku, že člověk již svou biologickou podstatou potřebuje a průběžně uplatňuje jisté pohybové aktivity po celý život. Míra jejich uplatňování je dána mírou připravenosti organismu naplňovat tuto lidskou přirozenost a vyplývá i z potřeb prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje“.

Sport provozovaný s mírou, je skvělou školou disciplíny, dává příležitost k hledání a nalézání vzorů. Je také dobrým ventilem soupeřivosti a příležitostí ke kontaktu s ostatními dětmi. Vhodnou pohybovou aktivitu, která by se měla stát součástí denního režimu i v dospělém věku, lze najít téměř pro každé dítě.

Charakteristika dětí staršího školního věku

Je to období pohlavního dospívání a nového začleňování osobnosti do společnosti. Probíhají pronikavé změny ve vývoji osobnosti a značných problémů v rodině a školní výchově. Puberta se ohraničuje somatickými změnami. U dívek začíná prvními menses, u chlapců první noční polucí a trvá do dosažení reprodukční schopnosti. V našich současných podmínkách je to přibližně období od 12 do 15 let, u chlapců asi o rok později než u dívek, u obou pohlaví se značnými individuálními rozdíly. „V pubertě probíhají podstatné biologické změny - růst postavy, ale také změna proporcí, jejich přiblížení tvarům těla dospělých; sekundární pohlavní znaky a funkce pohlavních orgánů; zvýšená neurohumorální labilita atd. Dospívající jsou zvýšeně labilní, náladoví, snadno unaveni a podráždění. Pronikavé změny - biologické, psychologické i sociální - v době dospívání vedou k otřesení dosavadní jistoty mladistvých, kteří nyní hledají vlastní, novou vyšší identitu, zodpovězení otázek“ (Čáp, Mareš, 2001).

Podle Belšana (1980) je toto věkové období z hlediska vývoje charakterizováno složitým vývojem, spojeným s celou řadou významných změn. Kolem 12. roku nastupuje období puberty, které definitivně utváří organismus pro další život, dítě se postupně vyvíjí v dospělého člověka. Období dospívání silně ovlivňuje motoriku dítěte. Růst kostry a svalstva, zvláště končetin, je nerovnoměrný, někdy až překotný. Dochází k určité nerovnováze, která se projevuje i v pohybu. V tomto období vznikají již typické ženské a typické mužské morfologické znaky. Také pohybové činnosti a zájmy dříve společné se diferencují - dívky se odpoutávají od typicky chlapeckých her. Vzhledem k tomu, že svalstvo roste rychleji do délky než do šířky, mají děti v tomto období relativně menší sílu. Tyto veškeré růstové nerovnoměrnosti i funkční disharmonie v organismu mají silný vliv na motoriku. Zvláště u dětí, které se nevěnují pravidelně tělesné výchově, dochází v období puberty ke značnému zhoršení motoriky. Projevuje se to zvláště ve zhoršení obratnosti, přesnosti a plynulosti pohybů. Uvedené jevy vrcholí v období dospívání u děvčat průměrně ve 13 letech, u chlapců o něco později. Otázka volby pohybové aktivity ve vztahu ke stupni vývoje je otázkou složitou a nesmírně závažnou. Je třeba, aby odpovídala potřebám dítěte a optimálně podněcovala jak jeho vývoj, tak zdraví a výkonnost. Při jejím výběru musíme vždy vycházet z fyziologických a biologických zákonitostí.

Choutka (1998) uvádí, že celkový vývoj osobnosti, v níž se individuální zkušenosti projevují jako důležitý integrační faktor, se začíná stabilizovat a výrazně se v něm projevují rysy temperamentu, formujícího se charakteru a odpovídající sociální role. V tomto období může dojít i k deformacím celkového pohledu na život, neboť spojení sport - škola - rodina nemusí působit rovnoměrně a vyrovnaně díky preferenci ryze individuálních hodnot v životě sportovce. V tomto období se v podstatě projevuje intenzivní rozvoj všech složek potenciálu sportovce, v němž dominující roli by měly sehrát integrační a regulační schopnosti, které mají rozhodujícím podíl na utváření osobnosti. Negativně se může projevit nerovnoměrnost rozvoje jednotlivých složek, v níž je také třeba hledat příčiny některých problémů, zejména výchovných.

V pubertě probíhá začleňování do skupiny vrstevníků spolu s uvolněním závislosti na rodičích. Pubescent hledá ve skupině vrstevníků přijetí jakožto rovnocenný partner. Vrstevníci mají stejné nebo podobné problémy a zájmy na rozdíl od dospělých. Když je pubescent skupinou vrstevníků akceptován, přináší mu to značné uspokojení, jistotu, kladné hodnocení, na jehož podkladě lze budovat sebehodnocení, které bylo otřeseno změnami dospívání a četnými konflikty. „Mladistvý se identifikuje se skupinou vrstevníků, přejímá jejich názory, normy i vnější momenty - oblečení, způsob vyjadřování, gestikulaci, preferuje stejné zpěváky a styl hudba, zábavy aj. Pubescentovi hodně záleží na dobrém přátelském vztahu s vrstevníkem téhož pohlaví a také, pokud je to možné, na partnerovi druhého pohlaví. Již v pubertě bývají zážitky zamilovanosti, i když v mnoha případech neopětované“ (Čáp, Mareš, 2001).

Proměny osobnosti dospívajícího jsou ovlivněny i společenskými faktory. Určitou změnu lze pozorovat ve všech oblastech. Pubescent odmítá podřízenou roli - odmítá demonstrovat formální nadřazenost autorit, jako jsou rodiče a učitelé. Role, kterou dospívající získá ve vrstevnické skupině, má pro jeho identitu velký význam. Kamarádi slouží jako referenční model dokonce i ve vztahu k vlastní roli v rodině. V tomto období mají velký význam normy stanovené vrstevníky, většinou mají přednost před normami rodiny a školy. Vazba k rodině však zůstává, i když dospívající, často nevědomě proklamuje opak. Adolescence je obdobím přechodu do dospělosti. Z toho vyplývají specifické rysy socializace. Z hlediska sociologie je puberta důležitým sociálním mezníkem. Tímto mezníkem je ukončení povinné školní docházky a s ním související volba dalšího vzdělávání. V mnoha případech je to nesnadný problém pro mladistvé ale i pro rodiče. Lze využít dosavadních zkušeností a výsledků mladistvého

v různých učebních předmětech a také v zájmových činnostech, v nichž se projevují a formují zájmy a další předpoklady pro budoucí práci. Někteří mají určité zájmy a životní cíle a snaží se je realizovat prostřednictvím učení, studiem a zájmovou činností. Jsou členy velmi dobrého oddílu a jednají podle vnitřních principů. Ostatní se připojují ke skupince starších kamarádů, kteří tráví volný čas v hostincích, kouří a požívají alkohol. Dospívající si sami vybírají hodnoty a normy, k nimž chtějí být loajální a nepřijímají automaticky to, co jim rodiče či společnost nabízejí. Jedním z výsledků hledání identity je volba norem a hodnot.

Podle Piagetových (2001) výzkumů právě v tomto období dochází k přechodu do etapy formálních operací, k abstraktnímu myšlení. Intelekt dosahuje takové úrovně, která umožňuje efektivní studium náročných vědeckých poznatků a jejich soustav i řešení příslušných úloh. Bohužel značná část mladistvých nevyužívá této možnosti vzhledem k nedostatečné motivaci a k množství nezvládnutých emočních a sociálních problémů.

Rozvinutí intelektu i zkušenosti v sociální komunikaci a osobních i skupinových vztazích umožňují také další vývoj morálních aspektů osobnosti. Pubescent již dokáže lépe než dítě pochopit odlišné názory a motivy druhých lidí. Je schopen uvažovat o budoucnosti a hypoteticky plánovat několik možností dalšího jednání, popřípadě životní cesty. V jiných situacích však dochází k regresi na konvenční úroveň, mladistvý podléhá tlaku prostředí, zejména skupiny vrstevníků. Setkáváme se tak se značnými individuálními rozdíly mezi mladistvými (Čáp, Mareš, 2001).

3. CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

3.1 Cíle práce

Cílem práce je vyhodnotit aktuální stav prostorových podmínek pro sport dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi spolu s nabídkou sportovních zařízení ve městě. Výsledky budou následně porovnány s názory dětí na dané prostorové a materiální podmínky pro pohybovou aktivitu v místě jejich školní docházky. Postoje dětí a mládeže budou získány pomocí anketního dotazníku.

3.2 Výzkumné otázky:

- 1) Poskytuje město Mladá Boleslav dostatečné podmínky pro provádění sportovní pohybových aktivit mládeže?
- 2) Jaká je spokojenost mládeže se stávajícím množstvím a úrovní sportovních zařízení ve městě?
- 3) Jaký je vztah vybrané věkové kategorie mládeže ke sportu?

3.3 Úkoly práce

1. Zjistit aktuální stav prostorových podmínek pro sport ve městě.
2. Provést výčet sportovních zařízení, která se na území města nacházejí.
3. Vyhodnotit údaje z dotazníků a na jejich základě zjistit:
 - a) spokojenost dětí s prostorovými podmínkami pro sport v okolí školy
 - b) zda mají děti možnost sportovat na místním školním hřišti v době mimo vyučování
 - c) sportoviště, která děti nejčastěji navštěvují a možná omezení v návštěvě těchto sportovišť
 - d) způsob zapojení dětí do pohybových aktivit
 - e) spokojenost dětí s jejich materiálními podmínkami pro sport
 - f) závislost mezi sportovní aktivitou dětí a jejich rodičů

4. METODIKA VÝZKUMU

Metoda sběru dat

Data byla získána prostřednictvím metody empirického kvantitativního výzkumu. Pro výzkum byl použit standardizovaný dotazník a strukturovaný rozhovor. V dotazníku je uvedeno 36 uzavřených a otevřených otázek. Při vyhodnocení výsledků jsem použila jen ty otázky, které zjišťovaly údaje k tématu mé práce.

Struktura dotazníku:

- žádost o vyplnění
- vstupní údaje
- jednotlivé otázky, u každé možnost výběru z několika možností nebo možnost doplnit odpověď

Další data byla získána pomocí strukturovaného rozhovoru. „Při osobním dotazování jde o interakci mezi tazatelem a dotazovaným, ve které se tazatel snaží od dotazovaného získat informace, které pomohou odhalit to, co je v mysli dotazovaného, jako je vzpomínka, zkušenost, znalost, očekávání a hodnocení prožitků, které tyto skutečnosti doprovázejí (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001).

Strukturovaný rozhovor proběhl s paní Ing. Danou Kuchaříkovou, která je členkou Komise tělovýchovy a sportu rady města Mladá Boleslav. Rozhovor byl zaměřen na získání informací o stavu sportovních zařízení a způsobu podpory a schvalování sportovních projektů ve městě.

Metoda zpracování dat

Při zpracování dat byla použita metoda kvantitativní analýzy dat pomocí jednoduchých statistických metod. Získané informace byly vyhodnoceny pomocí tabulek a grafů v programu Microsoft Excel.

Organizace výzkumu

Průzkum proběhl v měsíci březnu roku 2010. Byly osloveny čtyři základní školy v různých částech Mladé Boleslavi. Kritérium výběru byl starší školní věk od 13 do 15 let žáků 7., 8. a 9. tříd. Další dělení vzorku bylo provedeno podle jednotlivých škol a pohlaví. Samotný průzkum se uskutečnil při hodinách tělesné nebo občanské výchovy. Učitele tělesné a občanské výchovy jsme seznámila s obsahem dotazníku a zodpověděla jim dotazy, týkající se způsobu vyplňování otázek. Učitelé pak dotazníky při svých hodinách rozdali a osobně dohlíželi na jejich vyplnění.

5. VÝSLEDKY

5.1 Charakteristika města Mladá Boleslav

Mladá Boleslav je město s bohatou historií a široce rozvinutým průmyslem. Mladou Boleslav založil český kníže z rodu Přemyslovců Boleslav II. jako hrad zvaný Nový kolem poloviny 10.století. Ve středověku bylo město v majetku pánů z Michalovic, poté Krajířů z Krajku. Roku 1600 císař Rudolf II. povýšil Mladou Boleslav na královské město. Od 15. do 17. století mělo město kališnickou správu, významně zde působila Jednota bratrská. Boleslavi se díky tomu přezdívalo „Bratrský Řím“. Po třicetileté válce nastal úpadek, pobořen byl také mladoboleslavský hrad. Rozkvět byl znovu nastartován s rozvojem průmyslu. Od druhé poloviny 18. století se v Pojizeří začaly zakládat textilní manufaktury. Rozvíjela se i jiná odvětví (pivovary, lihovary, mydlárny, octárny, slévárny aj.). Roku 1905 byla založena továrna na jízdní kola „Slavia“, z níž se zanedlouho stala továrna na motocykly a poté automobilka Laurin & Klement, dnešní Škoda Auto. Urbanistickou koncepci moderního průmyslového města vytvořil svým regulačním plánem architekt František Janda. V Mladé Boleslavi žije v současné době přibližně 44 tisíc obyvatel, z nichž téměř třetinu tvoří zaměstnanci automobilky. Město se nachází na prahu jedné z nejkrásnějších oblastí země, již dali naši předkové název Český ráj. Město je v současné době rozděleno na 13 místních částí a 7 katastrálních území.

- Bezděčín u Mladé Boleslavi – část Bezděčín
- Čejetice u Mladé Boleslavi – části Čejetice, Čejetičky
- Debř – část Debř
- Chrást u Mladé Boleslavi – část Chrást
- Jemníky u Mladé Boleslavi – část Jemníky
- Mladá Boleslav – části Mladá Boleslav I-IV, Podchlumí
- Podlázky – části Michalovice, Podlázky

Části Mladá Boleslav I-IV mají neoficiální názvy Staré Město, Nové Město, Podolec a Pták. V Mladé Boleslavi působí profesionální divadelní scéna. Funguje zde také několik

kin, velký Dům kultury a menší Kulturní středisko Svět. Rozvíjí se zde také několik úspěšných tanečních škol. Z církevních subjektů má v Mladé Boleslavi nejvíce členů i největší účast na bohoslužbách římskokatolická farnost Mladá Boleslav. Působí zde také několik protestantských církví a pravoslavná obec.

Ve městě je 10 základních škol a 1 speciální škola. Školy jsou umístěny v jednotlivých částech města. Nejvíce škol se nachází v nových částech města, které jsou tvořeny převážně panelovými domy postavenými v uplynulých třiceti letech. Střední školy jsou zastoupeny gymnáziem klasickým i osmiletým, střední průmyslovou školou, obchodní akademií a středním odborným učilištěm při a.s. ŠKODA AUTO. V budově obchodní akademie je umístěna také vyšší odborná škola ekonomická a jazyková škola. Před několika lety byla ve městě nově otevřena i vysoká škola Škoda Auto. Kompletní síť vzdělávacích zařízení doplňuje 14 mateřských škol.

Podpora sportu v Mladé Boleslavi

V Mladé Boleslavi je řada sportovních organizací, klubů a sportovních center. Sportem a sportovní aktivitou se zabývá Komise pro tělovýchovu a sport rady města, která je složena ze 17 členů. Z rozhovoru s členkou této komise s Ing. Danou Kuchařikovou jsem se dozvěděla následující informace o činnosti komise.

Každý rok město přispívá na činnost sportovních organizací, které sdružují pravidelně sportující mládež do věku 19 let. V roce 2009 bylo uvolněno na tuto činnost více než 4,5 mil. Kč. Výše dotace pro jednotlivé kluby či oddíly se stanovuje na základě počtu pravidelně sportujících členů, výši a úrovni soutěže, ve které město reprezentují. Více než jeden milion korun v roce 2009 obdržel v dotačním programu Fotbalový klub Mladá Boleslav a Bruslařský klub Mladá Boleslav. Více než 300 tisíc Kč uvolnilo město pro Atletický klub a částkou přesahující 200 tisíc Kč dotovalo TJ Auto Škoda – oddíly plavání a basketbalu, TJ Sokol Mladá Boleslav - oddíl florbalu a hokejbalu. Kromě dotací na činnost mládeže obdržely FK MB a BK MB shodnou částku na činnost klubu 5 mil. Kč. Nově vzniklý oddíl košíkové žen při TJ Auto Škoda město podpořilo dotací 91 250 Kč. Zásluhou dotací z městského rozpočtu je umožněno veřejné bruslení a provoz plaveckého bazénu. Florbalisté a cyklisté TJ AŠ obdrželi 400 tisíc Kč na činnost oddílu.

Mezi hlavní cíle podpory sportu a tělovýchovy městem je zařazeno:

- Rozvoj a zkvalitňování struktury tělovýchovných a sportovních zařízení se zajištěním jejich provozu ve prospěch využití nejširší veřejností a současně s cílem vybudování regulérních podmínek pro pořádání nejvyšších přebornických soutěží ve vybraných sportech.
- Zapojení nejširšího okruhu dětí a mládeže do pravidelné tělovýchovné činnosti a vytváření podmínek pro podporu výkonnostního a vrcholového sportu.

Konkrétními kroky k dosažení cílů koncepce podpory TV a sportu městem jsou:

- Rozvoj tělovýchovných zařízení

Základní povinností města je starat se o svůj majetek, tedy také o tělovýchovná zařízení. Při svých rozhodnutích zohledňuje snahu o zachování funkčnosti sportovních zařízení ve vlastnictví jiných právnických a fyzických osob, užívaných občany města.

Zásadním cílem města je vytváření materiálních podmínek pro realizaci cílů nejen hnutí sportu pro všechny, ale i dobudování podmínek pro pořádání nejvyšších mistrovských soutěží a podmínek pro přípravu ve vybraných sportovních odvětvích daných kategorizací sportů, zejména na hlavních sportovištích - Zimním a Městském stadionu, v Sokolovně a Sportovní hale TJ AŠ.

Město také věnuje prvořadou pozornost rekonstrukci a nápravě současného stavu Městského stadionu se záměrem postupného dobudování standardních podmínek pro pořádání nejvyšších tuzemských soutěží ve fotbalu a atletice a odpovídajících podmínek současnému stavu sportovní úrovně ostatních sportů. Při projektování rekonstrukce a při organizaci provozu městského stadiónu zohledňuje i jeho funkci rekreační a rekondiční.

- Formy a prostředky realizace podpory sportu mládeže a dětí

Město zajišťuje zvýhodněný pronájem tělovýchovným organizacím v četnosti úměrné věku, výkonnosti a preferenci sportu ve všech sportovních zařízeních města a v zařízeních ve vlastnictví ostatních subjektů a to formou dotace do výše nákladů na provoz cvičebních hodin. Sportovním kolektivům, které jsou nuceny pronajímat si prostory u právních subjektů s vlastním zařízením pronajímaným za neobvykle vysokou částku, bude hrazeno nájemné do výše odpovídajícímu průměru nájemného v obdobných zařízeních města. Členové rady a zastupitelstva města se přijímáním usnesení řídí a kontrolují plnění schválené koncepce podpory tělovýchovy a sportu ve městě. Součástí plánu práce zastupitelstva je pravidelné hodnocení plnění záměrů této koncepce, které nejméně jednou ročně komise sportu předloží a to i s případnými návrhy na další doplnění či změny.

5.2 Sportovní zařízení v Mladé Boleslavi

Ve městě funguje řada sportovních organizací patřících pod TJ Auto Škoda nebo ČSTV, která mají vlastní sportovní zařízení. Některé organizace mají sportoviště pronajatá v areálu, který provozuje město Mladá Boleslav. Ostatní sportovní organizace využívají možnosti pronájmu sportovišť základních škol v Mladé Boleslavi. V neposlední řadě je zde řada soukromých sportovních center, která doplňují možnosti výběru různých sportovních aktivit.

Sportovní zařízení provozovaná sportovními organizacemi

Sportovní hala TJ Sokol Mladá Boleslav

V prostorách této haly, která je umístěna v historickém centru Starého města, nalezneme gymnastickou tělocvičnu, kterou využívají cvičenci od nejmladších po nejstarší v rámci rekreačního cvičení. V suterénu je umístěn plavecký bazén, který je provozován plaveckým oddílem a začíná být v současném stavu nevyhovujícím.

Sportovní hala TJ Auto Škoda

Sportovní hala se nachází v ulici U Stadionu č.p. 1322. Jeho výhodná poloha v centru Severního města a v těsné blízkosti stadionu FK Mladá Boleslav, předurčuje halu k širokému využití z hlediska rozmanitých, nejen sportovních aktivit. Hala je nejčastěji využívána oddíly basketbalu, volejbalu, házené, florbalu a futsalu.

Letiště Mladá Boleslav

Na jihozápadním okraji města v části zvaná Hejtmanka je umístěno Letiště Mladá Boleslav. Tato netypická poloha přináší Aeroklubu Mladá Boleslav výhodu snadné dosažitelnosti ale také spoustu nevýhod vyplývajících s těsného sousedství s městskou aglomerací. Charakter letiště je typický pro všechna sportovní letiště u nás, tj. travnaté dráhy umožňující provoz prakticky všech letadel pro bezmotorové i motorové sportovní létání. Díky dvěma vzletovým a přistávacím drahám je jen velmi nepříznivé povětrnostní podmínky vyřadí z provozu a pískové podloží rovněž umožňuje prakticky celoroční provoz.

Tenisové hřiště

Na hranici Starého a Nového města v krásném prostředí lesoparku Štěpánka leží tenisový klub. Tato organizace sdružuje okolo 200 členů všech věkových kategorií. V areálu je umístěno 10 antukových dvorců, tréninková zeď a nahrávací stroj. V zimním období je možné využít krytou halu v okrajové části Starého města.

Golfové hřiště

Hřiště na golf se rozkládá na okraji Mladé Boleslavi v části Podlázky. Příznivci golfového sportu mají možnost hry na mistrovském 18jamkovém hřišti Sand Martin's Holes i na plně osvětlené 9jamkové akademii. Svou hru můžou zdokonalit na různých cvičných plochách (víceúrovňový putting green, chipping green, bunkery, krytá odpaliště s rohožemi i venkovní travnatá driving range). V zimním období je možno využít v kryté hale hru na 3 moderních simulátorech s nabídkou 61 světových hřišť.

Sportovní hala - Spinning MB

Na okraji Severního města byla před čtyřmi lety otevřena hala pro sport zvaný spinning. Vedle moderně vybavené haly nejnovějšími spinnigovými koly můžeme najít dětské hřiště, kurt na beach volejbal, okruh a hřiště pro děti se speciálním povrchem na výuku jízdy na kole a bruslích a umělý kopec na sáňkování.

Sportcentrum - Sparing

Jedná se o vysoce moderní sportovní halu postavenou na rozhraní Nového a Starého města. Sportcentrum je vybaveno 3 tenisovými kurty s umělým povrchem, 2 squashovými kurty, 1 badmintonovým kurtem a bowlingovou dvoudráhou. K dispozici jsou také 2 tenisové kurty v nafukovací hale s antukovým povrchem a v létě další dva kurty vedle kryté haly.

Pohybové studio Move energy

Jedná se o jedno z největších sportovních center, které leží uprostřed Starého města. Ve svých prostorách má umístěny 3 sály na tae-bo, step-aerobik, power jogu, pilates, orientální tance, cvičení rodičů s dětmi, břišní tance, bossu, bodyforming a aerobik.

Sportovní centra

Další menší centra (10) jsou umístěna po celém území Mladé Boleslavi a nalezneme v nich sály na různé fitness sporty, posilovny různého druhu (rowing, spinning apod.), bojové sporty a taneční školy.

Sportovní zařízení provozovaná školami

Většina základních škol (9) nabízí pro sportovní aktivity využití tělocvičen a víceúčelových venkovních hřišť na dálkařském a výškařském sektorem a tělocvičny. Tyto prostory využívají oddíly basketbalu, fotbalu, volejbalu, bojových umění a různých moderních druhů tance. V jedné ze škol je umístěno i velmi dobře vybavené

dopravní hřiště. Tyto prostory mají danou otevírací dobu a svého správce, který celý areál během dne kontroluje.

Dům dětí a mládeže

Tato organizace není typickou sportovní organizací. Je umístěna ve 3 budovách v centru Starého města. Jsou zde 2 taneční sály pro různé pohybové kroužky a menší místnosti pro kroužky výtvarného, modelářského a dramatického zaměření. Vedle jedné z budov je umístěno hřiště na hokejbal, skatepark s U - rampou a skateboardovými překážkami a asfaltová dráha pro jízdu na kolečkových bruslích.

Sportovní zařízení provozovaná městem

Městský stadion

V areálu je umístěn atletický stadion patřící TJ Auto Škoda Mladá Boleslav. Je zde běžecký tartanový ovál s osmidráhou a sektor pro skok daleký, vysoký a vrh koulí. Uprostřed stadionu je umístěna travnatá tréninková plocha. Další sportovní organizací, která má sportoviště v areálu městského stadionu, je Fotbalový klub Mladá Boleslav. Největší hrací plochou je zde hlavní aréna s travnatým povrchem, umělým vyhříváním a osvětlením. Dále je zde umístěna hrací tréninková plocha s travnatým a umělým povrchem s osvětlením (2) a travnaté tréninkové plochy (3). V areálu je nafukovací hala, která slouží hlavně pro sálovou kopanou, judo, volejbal, stolní tenis. V letošním roce byl celý areál doplněn drahou pro in-line bruslení a dětským hřištěm.

Zimní stadion

Tato stavba je umístěna na okraji Starého města vedle lesoparku Štěpánka. Hlavní částí areálu je velká hala. Nabízí prostředí pro konání extraligových zápasů v ledním hokeji, kvalitní ledovou plochu s novou moderní technologií chlazení, kvalitní služby úpravy ledové plochy, rekonstruované sociální zařízení a v neposlední řadě prostředí vhodné pro konání rozličných kulturních a sportovních akcí. Malá hala je především halou tréninkovou, i když například extraligový dorost pořádá zápasy dorostenecké extraligy právě v této hale. Hala je velmi jednoduše vybavená, není vytápěná, nenabízí žádnou

kapacitu míst k sezení. Součástí haly je rovněž velmi jednoduše vybavená tělocvična a posilovna.

Skatepark

Tento nový sportovní objekt, který je umístěn v areálu bývalé betonárky na Radouči na okraji Severního města, má danou provozní dobu a řád. Součástí areálu je U rampa a další překážky, které jsou zde k dispozici pro návštěvníky areálu. Působí zde správce, který park odemyká, zamyká a během dne kontroluje.

Koupaliště

Areál koupaliště nabízí možnosti vyžití pro všechny věkové skupiny návštěvníků a to nejen ve vodě, ale i na souši. Novinkou letošního roku je vyhřívání vodních ploch. Areál koupaliště je možno rozdělit do čtyř částí na vodní svět, dětské hřiště, sportovní hřiště a písčnou pláž s nafukovací trampolínou.

Městský bazén s letní pláží

Nový areál s letní pláží nechalo město vybudovat na sídlišti na volném pozemku navazujícím na parkovací dům. Jeho součástí je montovaný bazén o rozměrech 16krát 4,5 metru, velká trampolína a písčná pláž s herními prvky pro děti.

Dětská hřiště

Ve městě můžeme najít i 25 volně přístupných asfaltových hřišť na fotbal a basketbal. Hřiště a hlavně jejich příslušenství (fotbalové brány) jsou pod kontrolou pracovníků magistrátu. Pro nejmenší děti jsou zde k dispozici zrenovovaná dětská hřiště (30), vybavená bezpečnými skluzavkami, houpačkami a prolézačkami. Vše je vyrobeno z dřevěného nebo kovového materiálu. Hřiště jsou oplocena nízkým plotem z důvodu udržení čistoty.

Cyklostezky

V současné době je ve městě vybudováno přibližně 10 km bezpečných stezek pro cyklisty. V rámci velkého projektu se tato síť neustále rozšiřuje a v budoucnu se plánuje propojení celé sítě cyklostezek s největšími městy nejen v kraji Středočeském, ale i Severočeském. Jde o stavbu stezek vedoucích v krásné krajině podél řeky Jizery.

5.3 Charakteristika sledovaných škol a částí města

5. základní škola Dukelská 1112

Tuto školu najdeme v okrajové části města nazvané Slavoj. Jde o typickou sídlištní zástavbu z 80. let minulého století. Tato část města byla po odchodu sovětských vojsk a jejich rodin v roce 1990 zrekonstruována a byla dána k dispozici občanům města. Nalezneme zde městské koupaliště, hřiště Fotbalového klubu Mladá Boleslav a 1 základní školu s tělocvičnou a školním hřištěm.

Škola je plně organizovanou školou s 1. – 9. ročníkem. V budově školy sídlí od roku 1992. Kapacita školy je 490 dětí, školní družina 150 dětí a školní klub 100 dětí. Zázemí školy obsahuje 13 kmenových a 11 specializovaných učeben. Pedagogický sbor tvoří 21 učitelů a 5 vychovatelů. Škola realizuje výuku podle vzdělávacího programu Škola plná pohybu a hudby. Realizace těchto plánů v sobě zahrnuje tři oblasti:

- pohoda prostředí (věcného, sociálního a organizačního)
- zdravé učení (smysluplnost výuky, možnost výběru a přiměřenost výuky, spoluúčast a spolupráce při výuce, motivující hodnocení žáka)
- otevřené partnerství (škola jako demokratické společenství, škola jako vzdělávací středisko)

Součástí školního programu jsou celoročně zařazované další akce a aktivity. Žáci vydávají vlastní časopis. Jako jediná v Mladé Boleslavi tato škola nabízí, v rámci volitelných předmětů, program Globe a vyučuje anglický jazyk od první třídy metodou Helen Doron.

6. základní škola Jilemnického 1152

Nachází se na menším mladoboleslavském sídlišti Rozvoj, v okrajové části města s výbornou dostupností městské hromadné dopravy i dopravy meziměstské. Převážná část je tvořena patrovými cihlovými domy zvanými dvouletky. Výstavba byla doplněna rodinnými domy a později i domy panelovými. Je zde umístěn Dům dětí a mládeže (DDM) s hřištěm na florbal a malý skatepark. V této části jsou 2 základní školy s tělocvičnami a venkovními hřišti. V této části začíná lesopark Štěpánka s tenisovými kurty, dětskými hřišti a rekreačními zónami.

6. základní škola má dlouholetou tradici jako jedna z nejznámějších škol v regionu. Navštěvuje jí přibližně 300 žáků. Škola je známá jako šestka nebo sportovka. Škola podle svého školního vzdělávacího programu podporuje sport a duševní rozvoj žáků s důrazem na vytváření pohodového klima. Trvale spolupracuje s Českým atletickým svazem a Florbalovou akademií. Je zařazena do projektu Intenzifikace sportovních tříd MŠMT ČR.

Škola disponuje kvalitním zázemím v podobě kmenových i odborných tříd. Její součástí je i vlastní jídelna a velké prostory školní družiny. Nadstandardem je nové, víceúčelové sportovní hřiště, zahrnující nejen hřiště na míčové hry, běžecký ovál s atletickými sektory, ale i hřiště na plážový volejbal. Ve spolupráci s řadou organizací nabízí pestrou skladbu volnočasových aktivit. Školní vzdělávací program Šestka navazuje svým pojetím na tradiční zaměření vzdělávání na této základní škole. Důraz je kladen zejména na tělesnou a sportovní činnost, na vědomosti a dovednosti v přírodovědných předmětech a jazykovou vybavenost žáků.

9. základní škola 17. listopadu 1325

Budova základní školy je situována v oblasti nejpozději vystavěného sídliště nazvané Severní město s velmi dobrou dostupností městské hromadné dopravy. V této části je umístěn Městský stadion s atletickým areálem, hřištěm Fotbalového klubu Auto škoda Mladá Boleslav, dráhou pro in-line bruslení a městskou krytou halou. V sídlištní zástavbě je umístěn městský bazén s pláží a dětská hřiště. Najdeme zde několik volně dostupných asfaltových hřišť a 3 základní školy s tělocvičnami, školními hřišti a

dopravním hřištěm. V této části je i nejvyšší počet soukromých sportovních center. Zdejší panelové domy jsou obklopeny nově vysazenou zelení a stromy, které tak vytvářejí příjemné rekreační prostředí.

9. základní škola je úplná škola s devíti postupnými ročníky. Kapacita školy je 540 žáků. Výuka je realizována podle školního vzdělávacího plánu Pastelka. Jedná se o nejnovější budovu školy v Mladé Boleslavi. Je plně bezbariérová a umožňuje bezproblémový pohyb i vozíčkářům. V budově je současně umístěna Základní umělecká škola a pobočka Městské knihovny Mladá Boleslav. Jedna třída je pronajata i Speciální škole Mladá Boleslav. Pro veřejnost zde slouží také hvězdárna, která je součástí budovy.

Škola disponuje dvěma tělocvičnami a nově vybudovaným sportovním areálem. Ve škole je řada specializovaných učeben. V prostoru školy je vytvořen dostatek relaxačních prostor pro pohybové aktivity. Prostor mají i zájmové kroužky v rámci odpoledních volnočasových aktivit. Škola je otevřena žákům se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním i žákům talentovaným, žákům s mimořádným nadáním. Žáci se zdravotním postižením i žáci mimořádně nadaní jsou integrováni v rámci běžných tříd.

Osmileté gymnázium Palackého 191/1

Gymnázium sídlí od svého vzniku v roce 1991 v rekonstruované budově původní měšťanské školy z počátku XX. století, v historickém jádru Starého města. Architektura budovy školy i její poloha vytváří příjemné prostředí a vyvolává pocity klidu, osobitosti a solidnosti. V této části města je umístěna sokolovna s plaveckým bazénem, zimní stadion a část lesoparku Štěpánka. Jsou zde 3 základní školy a 2 osmiletá gymnázia s tělocvičnami a školními hřišti. Je tu také největší soukromé sportovní centrum Move energy a několik dalších soukromých sportovních center. Celá část je doplněna městskou zelení a udržovanými parky.

Ve škole je maximálně 500 studentů, což je optimální z hlediska možností individuálního přístupu ke studentům na jedné straně a možností vytvářet specializované studijní skupiny pro volitelné předměty na druhé straně. Škola má 16 kmenových a 9 odborných učeben. V době mimo výuku je studentům školy volně přístupné hřiště či venkovní odpočinková zóna, případně se mohou samostatně

připravovat na výuku v některé z učeben. Škola umožňuje získat všeobecné vzdělání zakončené maturitní zkouškou. Škole byl udělen statut přidružené školy UNESCO a statut fakultní školy Univerzity Karlovy.

Charakteristika sledovaného souboru

Pro svoji práci jsem zvolila žáky 7. - 9. tříd ve výše zmíněných 4 školách. V první fázi výběru bylo osloveno 10 škol v různých částech města. Ve druhé fázi byly vybrány pouze 4 školy, protože ostatní školy nebyly ochotné ke spolupráci. Dotazník vyplnili žáci anonymně za pomoci vyučujících předmětů tělesná nebo občanská výchova. Při vyhodnocení jsem sledovaný soubor rozdělila ještě na chlapce a dívky. Informace o počtu dětí na jednotlivých školách a celkovém počtu rozdaných dotazníků (relevantní a nerelevantní) udává následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

Pohlaví	5. ZŠ	6. ZŠ	9. ZŠ	Osmileté gymnázium	Celkem
Chlapci	44	39	38	40	161
Dívky	43	34	32	57	166
Celkem	87	73	70	97	327
Rozdané dotazníky	90	90	90	100	370
Relevantní dotazníky	87	73	70	97	327
Nerelevantní dotazníky	0	27	20	3	50

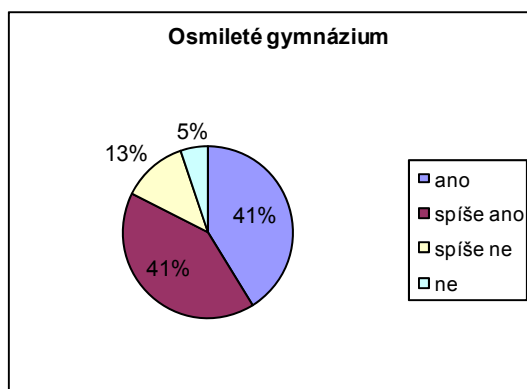
5.4 Vyhodnocení dat

Data byla zpracována a vyhodnocena metodou kvantitativní analýzy dat pomocí jednoduchých statistických metod s využitím programu Microsoft Excel do tabulek a grafů podle pohlaví a školy.

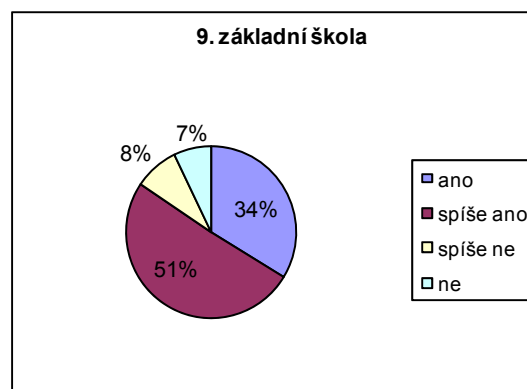
5.4.1 Prostorové podmínky pro sport v místě svého bydliště.

Grafy č. 1, 2, 3 a 4 znázorňují spokojenost žáků s celkovými podmínkami pro lokomoční aktivity v okolí školy ve městě Mladá Boleslav. Jedná se o kvalitu a množství chodníků, pěších a cyklistických zón, drah pro kolečkové brusle a skateboardů. Z výsledků je patrné, že naprostá většina dívek a chlapců (příloha č. 1) je vyrovnaně spokojených. Velmi dobře dopadly výsledky také ve srovnání mezi jednotlivými školami. Pozitivní jsou výsledky z osmiletého gymnázia, přestože leží uprostřed historického centra města s hustou zástavbou.

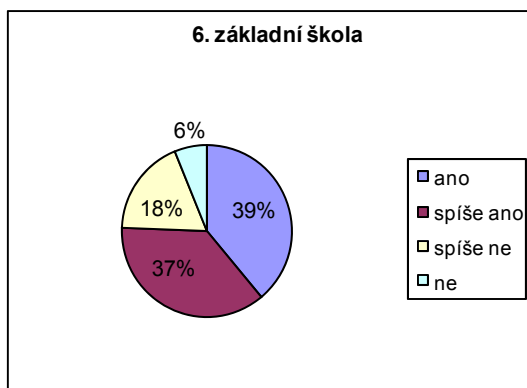
Graf č. 1

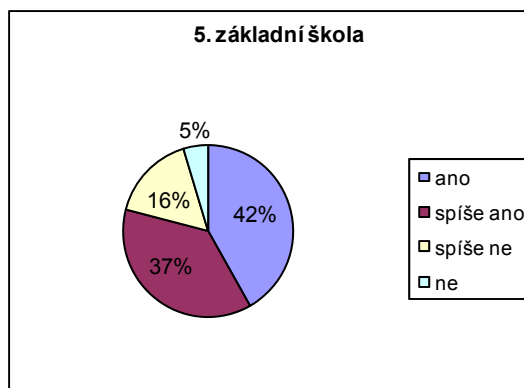
Graf č. 2

Graf č. 3

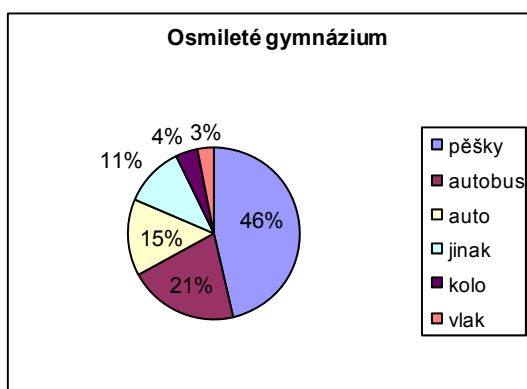

Graf č. 4

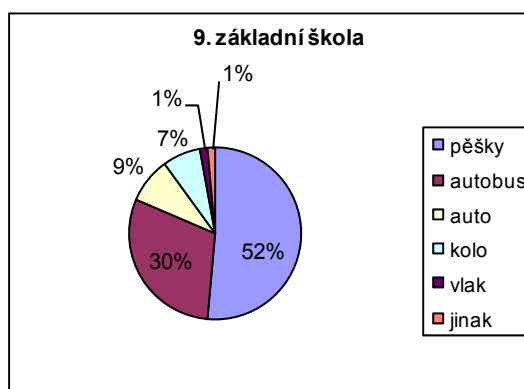

Grafy č. 5, 6, 7 a 8 ukazují, jakým způsobem se děti dopravují ve volném čase za sportem a jak jsou pro ně různá sportoviště dostupná. Nejčastějším způsobem dopravy je chůze pro všechny děti, následuje doprava autobusem a autem. Tyto způsoby tvoří téměř polovinu ze všech uvedených možností. Výjimkou je 5. základní škola, kde druhým nejčastějším způsobem dopravy je auto. U všech dotazovaných se ukazuje malé použití kola jako dopravního prostředku. Celkem lze podle výsledků grafů zhodnotit dostupnost sportovišť jako velmi dobrou (příloha č. 1).

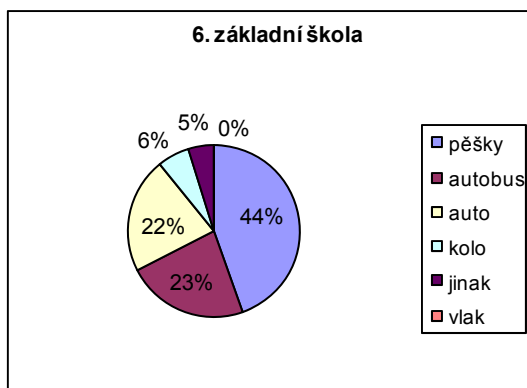
Graf č. 5

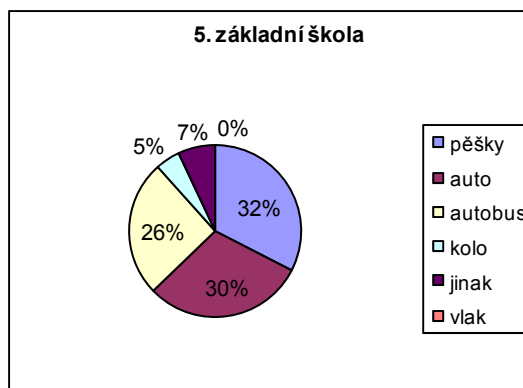
Graf č. 6

Graf č. 7

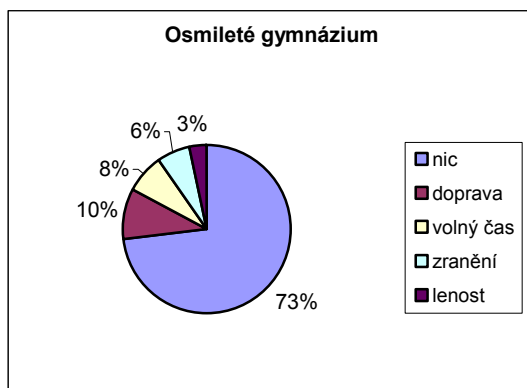

Graf č. 8

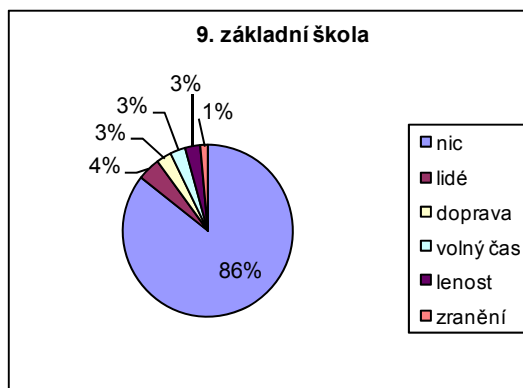

Grafy č. 9, 10, 11 a 12 znázorňují možná omezení v návštěvě sportovních zařízení. Výsledky, jsou naprosto jednoznačné ve všech školách a přesahují přes 70%. Výsledky ukazují, že ve sportování žáky většinou nic neomezuje. Toto zjištění je velice pozitivní. 10% dětí z gymnázia uvádí jako další možné omezení špatnou dopravu. U ostatních je pak překážkou nedostatek volného času, rodiče a vstupné na sportoviště. Vše se pohybuje pod hranicí 10%. Celkově lze dostupnost hodnotit jako výbornou.

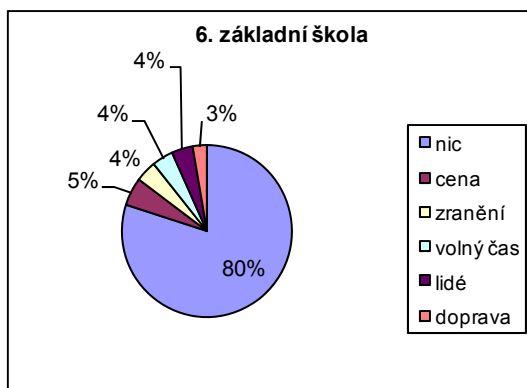
Graf č. 9

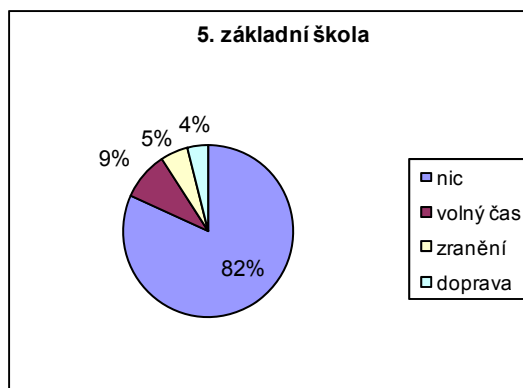
Graf č. 10

Graf č. 11

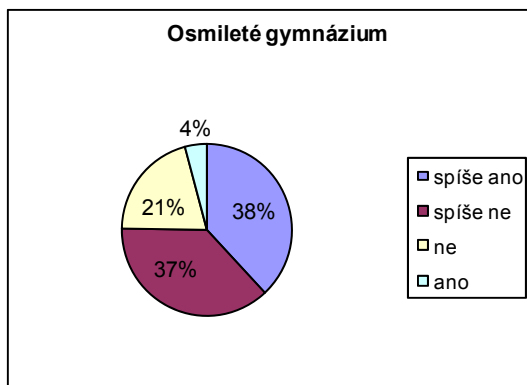
Graf č. 12

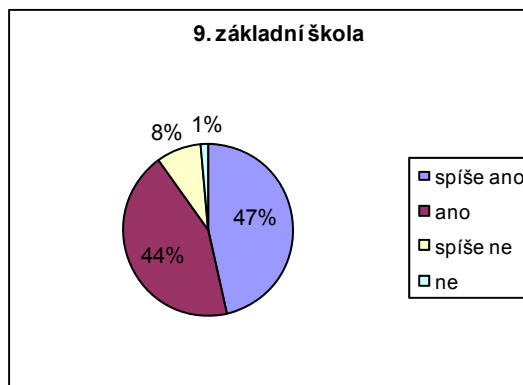
5.4.2 Využitelnost sportovních zařízení v době mimo vyučování

Grafy č. 13, 14, 15 a 16 dokazují velmi vysokou spokojenost s vybaveností školních sportovních zařízení, především v nově postavených školách. Tyto školy také umožňují návštěvu sportovišť v době mimo školní docházku. Největší nespokojenost je naopak ve škole, která je umístěna v budově z minulého století. Vybavenost prostor pro sportovní aktivitu dětí je již tradičně nedostatečná. Tato situace se řeší již řadu let a její řešení je zařazeno do plánovaných investic města. S tím souvisí i rozšíření nabídky využití školních sportovních prostor v době po vyučování (příloha č. 7).

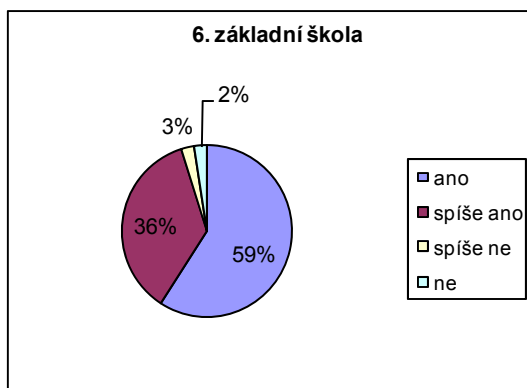
Graf č. 13

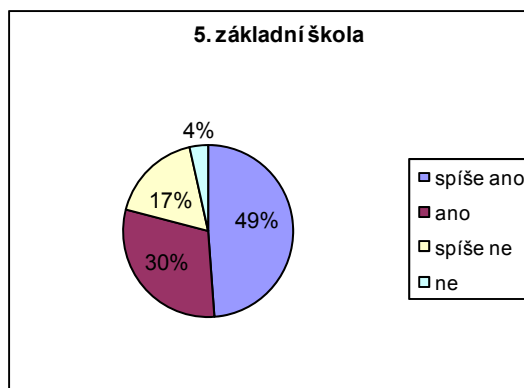
Graf č. 14

Graf. č. 15

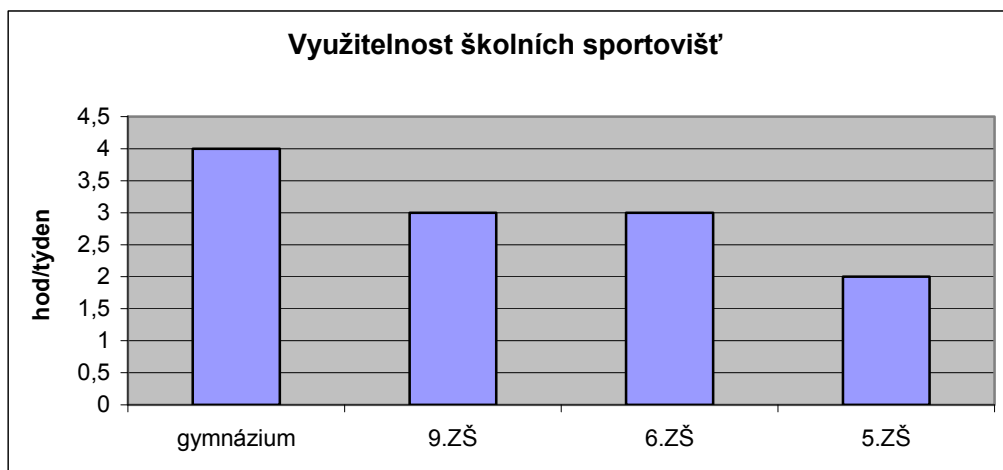

Graf č. 16

Graf č. 17 znázorňuje, kolik hodin týdně se děti zúčastní sportovní aktivity ve škole ve formě sportovního kroužku nebo sportovních her. Nejvyšší zastoupení zde má gymnázium a to průměrně 4 hodiny týdně. Ostatní školy mají průměrnou docházku 2 až 3 hodiny týdně. Z celkového počtu žáků, kterých je na každé škole od 200 do 300, je účast v nepovinné školní tělesné výchově velmi nízká. Důvodem je větší nabídka tohoto nepovinného předmětu na 2. stupni základních škol. Nejvyšší zájem je na 5. základní škole a je to pravděpodobně z toho důvodu, že pěší dostupnost na ostatní sportoviště ve městě je z této školy nejhorší (viz graf č. 8). Nejvyšší průměrnou využitelnost školního sportoviště překvapivě vykazuje osmileté gymnázium. Z odpovědí není jasné, zda žáci navštěvují výhradně sportoviště ve své škole nebo zda navštěvují v době mimo vyučování i sportoviště jiných základních škol (příloha č. 7).

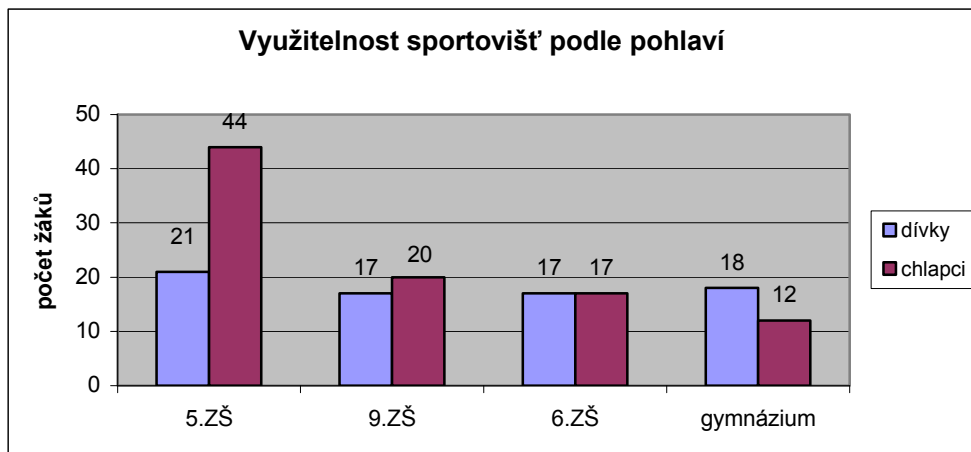
Graf č. 17

Graf č. 18 znázorňuje, jak často využívají školní sportoviště dívky a chlapci.

Z tohoto grafu můžeme zjistit vyšší počet chlapců navštěvujících nepovinnou školní tělesnou výchovu téměř na všech školách, především na školách nových (příloha č. 3).

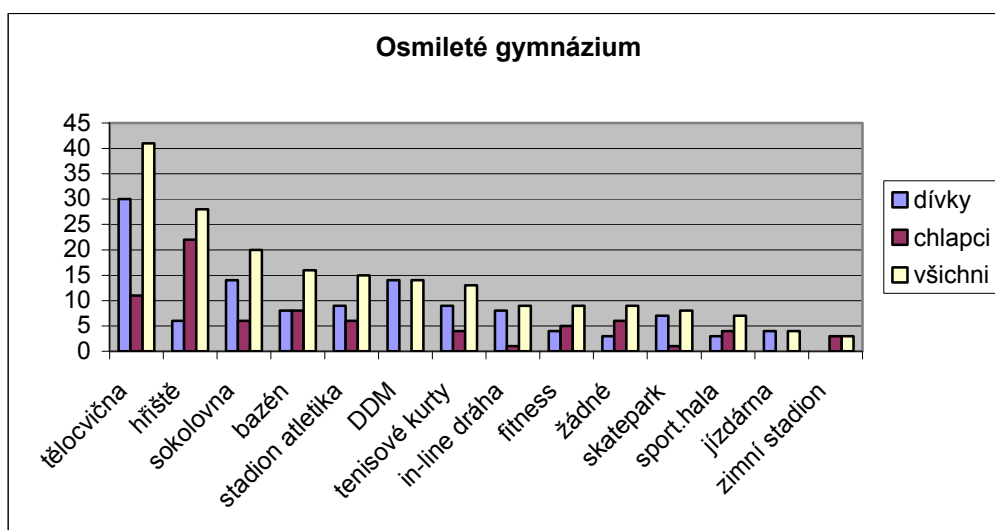
Graf č. 18

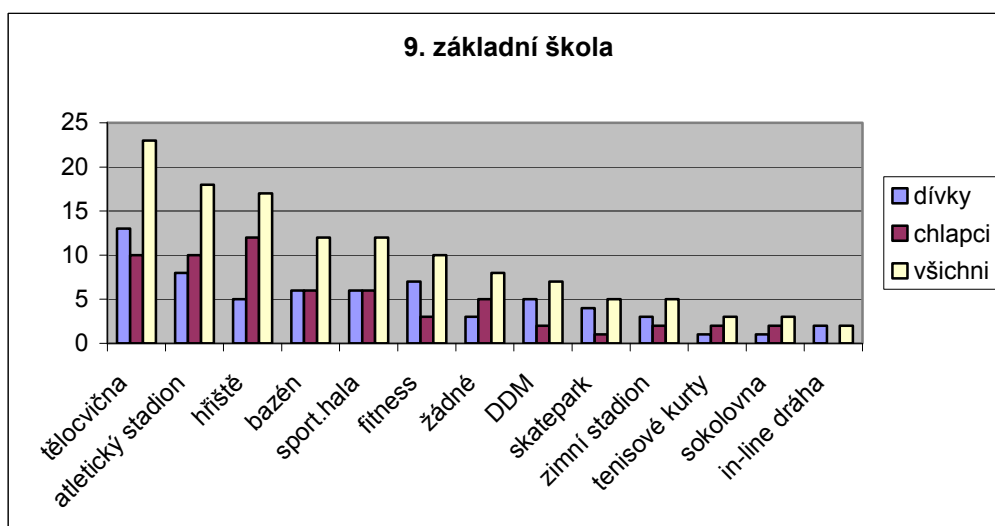
5.4.3 Aktivně využívaná sportovní zařízení a formy zapojení do sportu

Grafy č. 19, 20, 21 a 22 znázorňují všechna sportoviště, která děti navštívily během posledního měsíce a sportovaly tam. Všechny školy jsou velmi jednotné a jako nejnavštěvovanější sportoviště uvádějí tělocvičnu, kromě 6. ZŠ, která uvádí hřiště. Hřiště je uvedeno také na gymnáziu a 5. základní škole. Pro děti z 9. základní školy je druhým nejnavštěvovanějším sportovištěm atletický stadion. Na gymnáziu je na této pozici sokolovna, která je v těsné blízkosti školy. Nejvyšší počet dětí, které nenavštívily žádné sportoviště, ukazují výsledky šetření na 6. základní škole. U dívek převažuje návštěva krytých sportovišť, chlapci mají větší zájem o venkovní plochy (příloha č. 2).

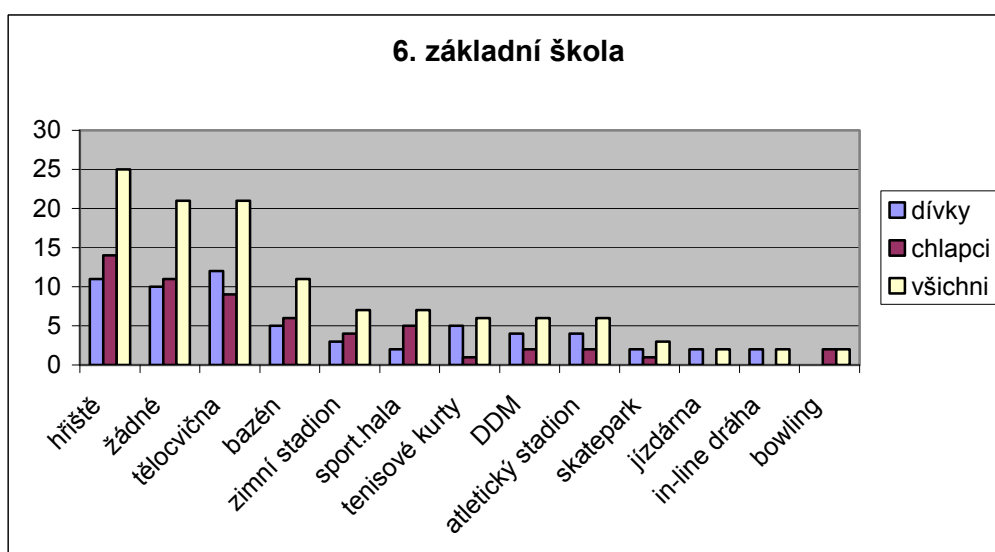
Graf č. 19

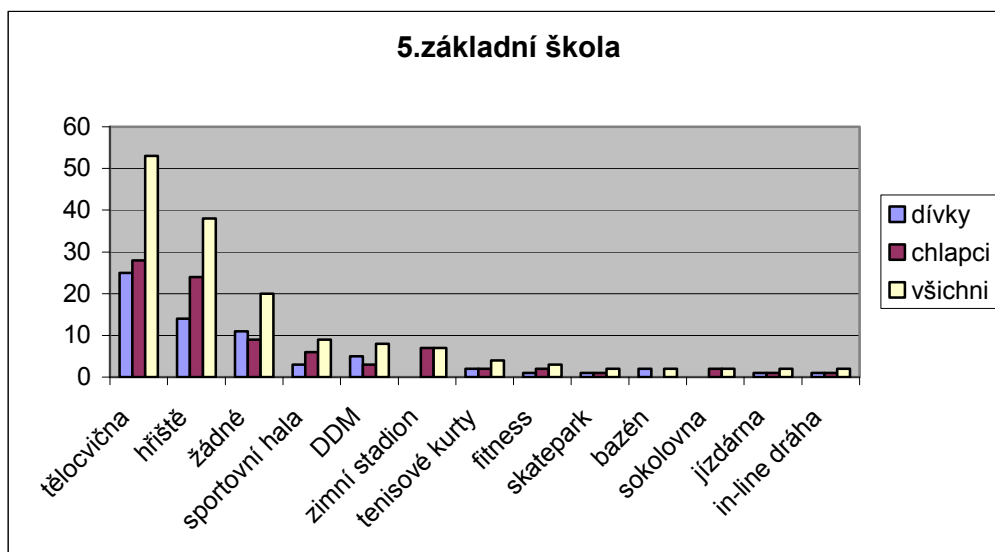
Graf č. 20

Graf č. 21

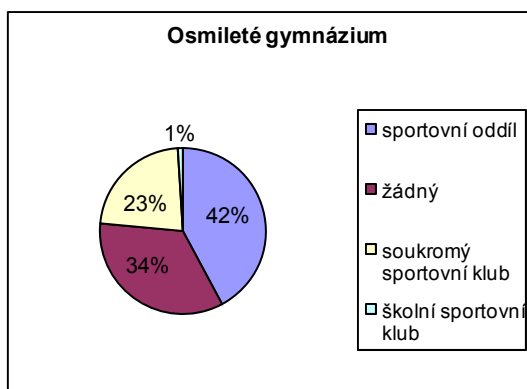

Graf č. 22

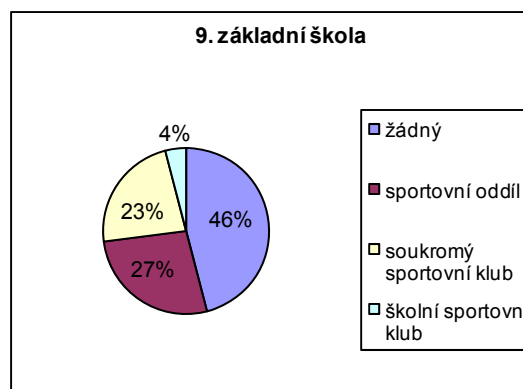

Výsledky grafů č. 23, 24, 25 a 26 znázorňují, jak se děti věnují organizovanému (sportovní oddíl, školní sportovní klub, soukromý sportovní klub apod.) nebo neorganizovanému sportu. V 5., 6. a 9. základní škole nejvíce dětí sportuje samostatně nebo s kamarády a nejsou členy žádné sportovní organizace. Celkový počet dosahuje téměř 50%. Naopak na gymnáziu členství ve sportovních organizacích upřednostňuje více než 60% dětí. Souvisí to pravděpodobně s vyššími požadavky na úspěšnost žáků ve všech oblastech vzdělávání. Výsledky grafů ukazují na nízký počet členů školních sportovních klubů ve všech školách, kromě 6. základní školy (příloha č. 3).

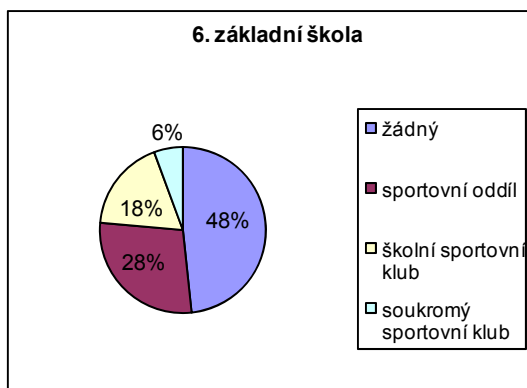
Graf č. 23

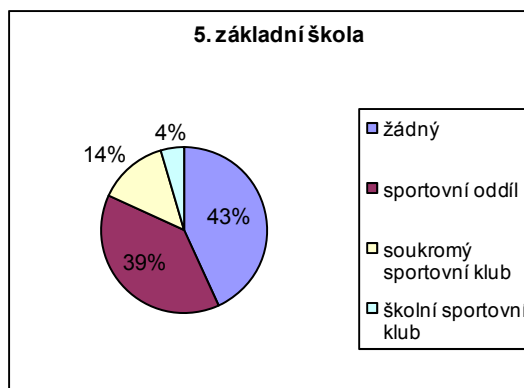
Graf č. 24

Graf č. 25

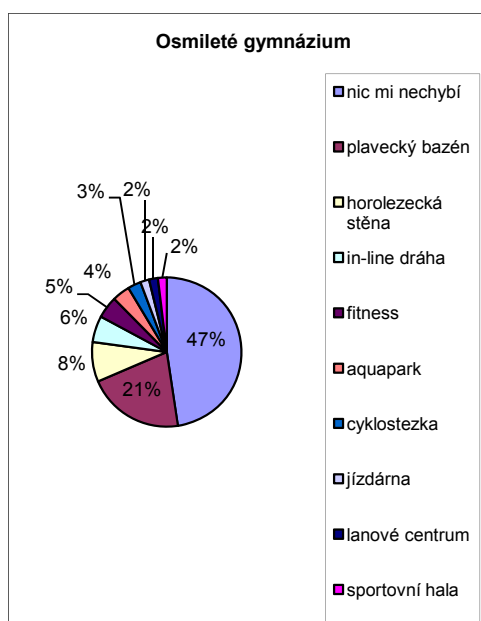

Graf č. 26

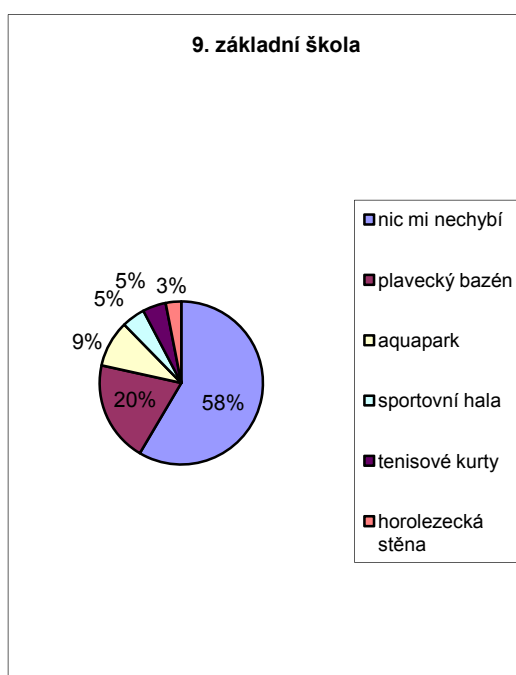

Grafy č. 27, 28, 29 a 30 znázorňují názor dotazovaných na chybějící sportoviště ve městě a jejich nedostupnost. Výsledky se liší mezi jednotlivými školami. Nejméně spokojené jsou děti na 6. základní škole a na gymnáziu. Výsledky jsou pod hranicí 50%. Mírně nad 50% se dostala 9. základní škola. Nejvíce spokojená je nečekaně 5. základní škola, kde je spokojenost nad 70%. Jedním z chybějících sportovišť je dětmi označen kvalitní krytý plavecký bazén, aquapark, horolezecká stěna, jízdárna a hřiště. Celkově jsou názory dětí shodné s názory ostatních občanů města Mladá Boleslav, kteří se v nedávné anketě měli možnost vyjádřit k úrovni sportovních zařízení ve městě.

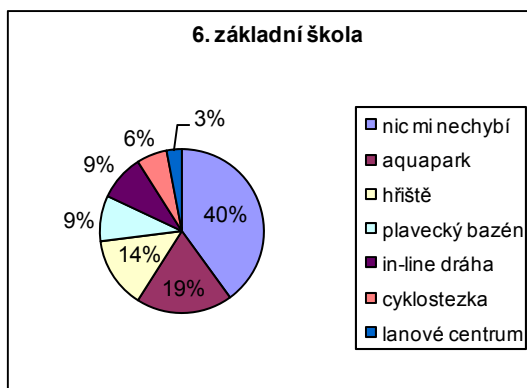
Graf č. 27

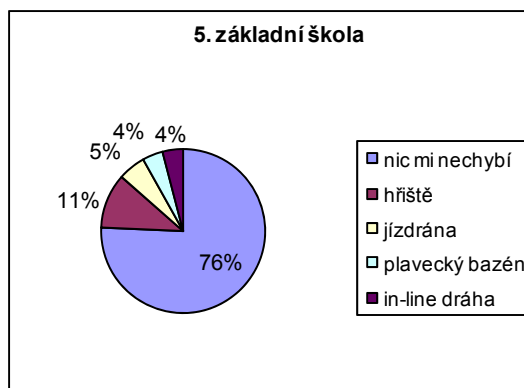
Graf č. 28

Graf č. 29

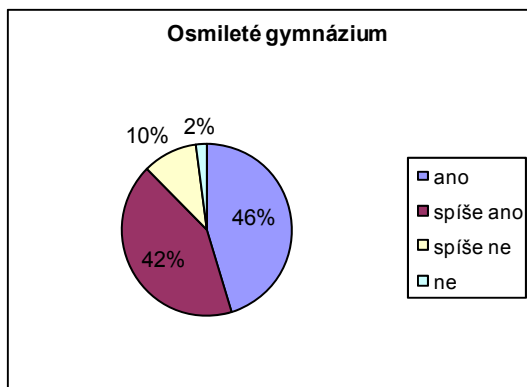
Graf č. 30

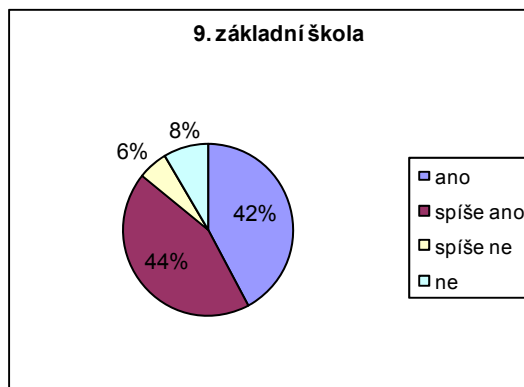
5.4.4 Materiální podmínky pro sport

Grafy č. 31, 32, 33 a 34 znázorňují spokojenost dětí s jejich sportovním vybavením, které mají doma. Na základě vyhodnocených odpovědí je možné ze všech těchto grafů zhodnotit materiální podmínky a spokojenost s nimi u většiny dětí jako vynikající. Celkově se spokojenost u většiny dětí pohybuje mezi 80 až 90%. Nejvyšší nespokojenost - 20% je u žáků 6. základní školy (příloha č. 6).

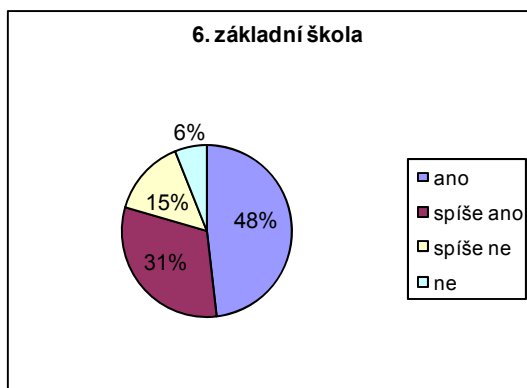
Graf č. 31

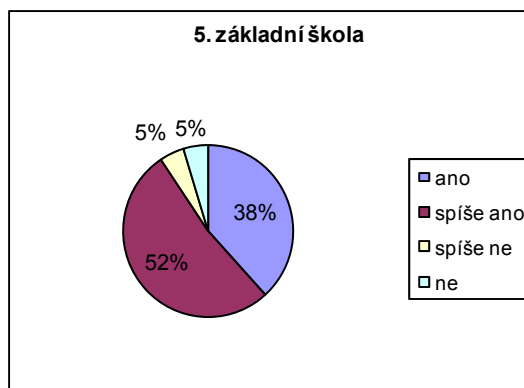
Graf č. 32

Graf č. 33

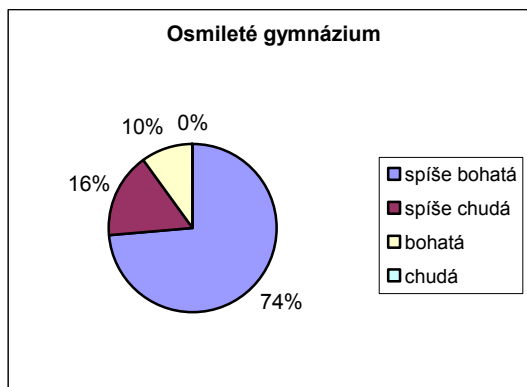

Graf č. 34

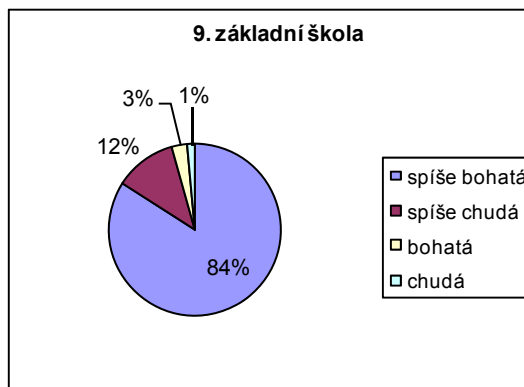

Grafy č. 35, 36, 37 a 38 znázorňují, jak děti vnímají materiální zajištění vlastní rodiny. Většina dětí označuje svou rodinu jako bohatou v rozmezí od 70 do 80%. Tato skutečnost je dána tím, že procento nezaměstnanosti ve městě je nízké a to hlavně z důvodu existence továrny Škoda auto. Nejméně spokojeni jsou děti na 6. základní škole, kde jako chudou označuje svou rodinu 20% dětí (příloha č. 6).

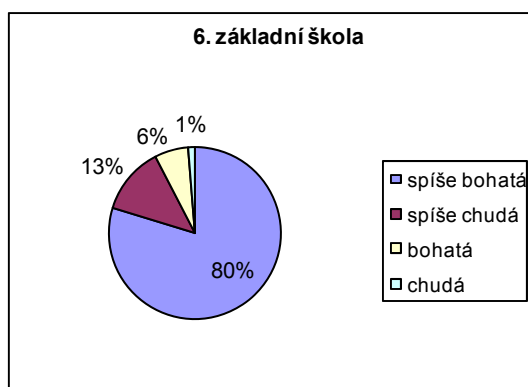
Graf č. 35

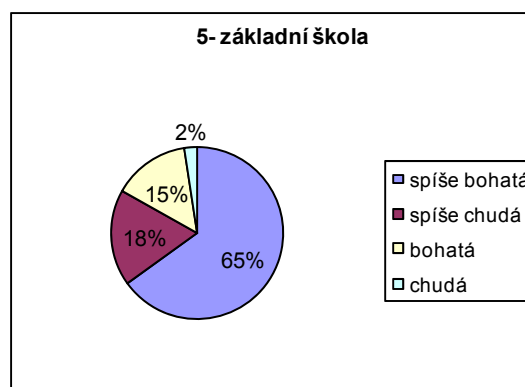
Graf č. 36

Graf č. 37

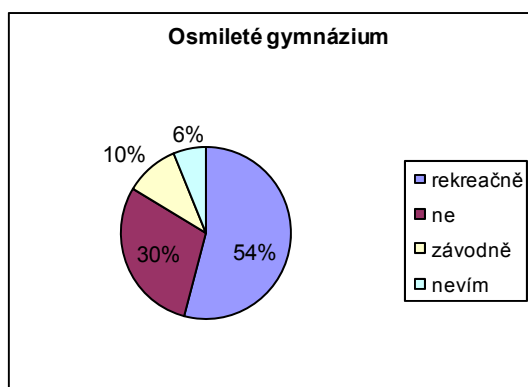
Graf č. 38

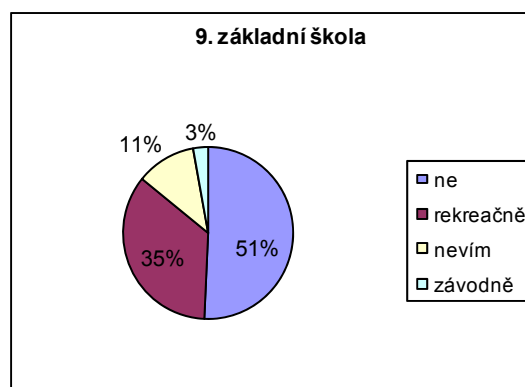
5.4.5 Sportovní aktivita rodičů a dětí

Grafy č. 39, 40, 41 a 42 znázorňují vztah otců dotazovaných dětí ke sportu v současnosti. S velkou převahou a nad 60% se dostalo gymnázium, kde rekreačně sportuje více než 60% otců. Ostatní školy se pohybují v rozmezí 30 až 60%. Zajímavé je i to, že závodně sportuje 3 až 10% otců. Úroveň jejich vztahu ke sportu pravděpodobně souvisí s úrovní jejich vzdělání (příloha č. 8).

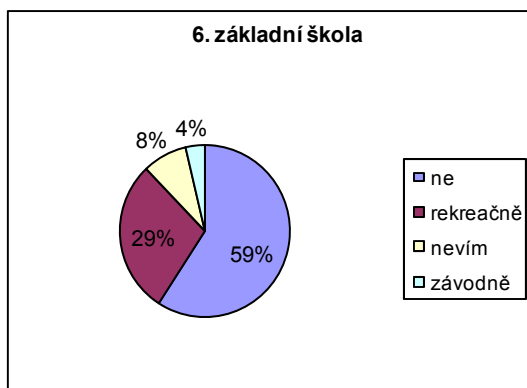
Graf č. 39

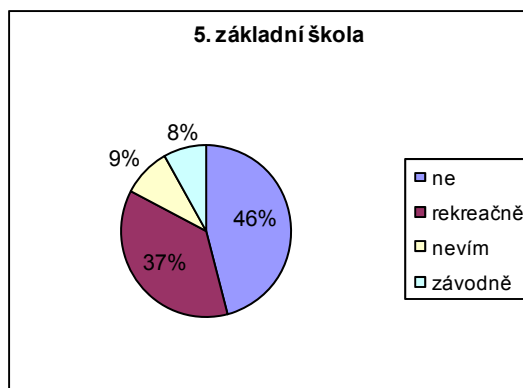
Graf č. 40

Graf č. 41

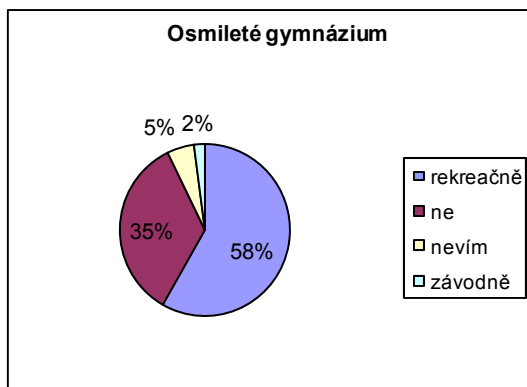

Graf č. 42

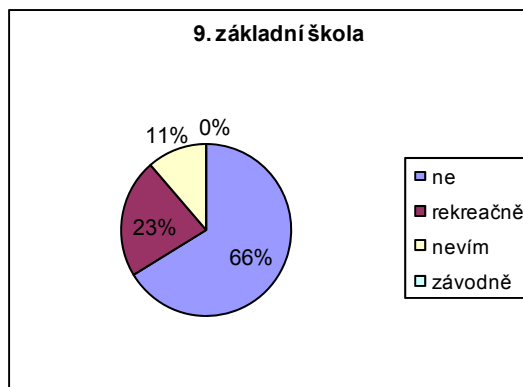

Grafy č. 43, 44, 45 a 46 znázorňují, jaký mají matky dotazovaných dětí vztah ke sportu v současné době. Stejně jako u otců nejvíce matek sportuje hlavně rekreačně. 60% sportovní aktivity ukazují výsledky matek dětí na gymnáziu. Mezi 20 až 30% sportují matky na ostatních školách. Aktivní účast ve sportu je velmi podobná aktivitě otců dětí na těchto školách. Opět je pravděpodobná souvislost se vzděláním matek. Překvapivá je naopak vysoká sportovní pasivita u 60% matek základních škol. Důvodem pravděpodobně nebude finanční problém, vzhledem k tomu, že většina rodičů má velmi dobré materiální zázemí (příloha č.8).

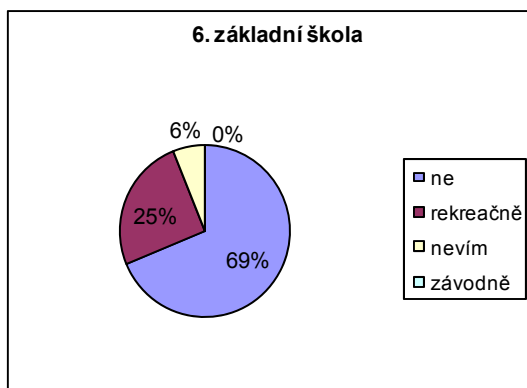
Graf č. 43

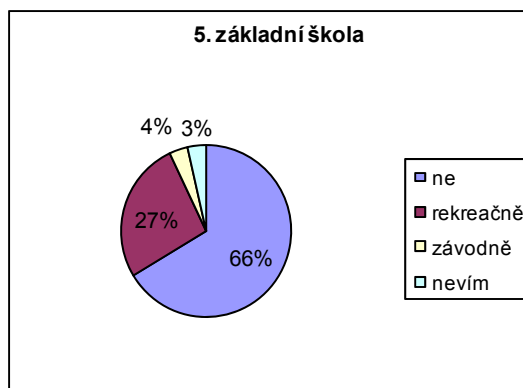
Graf č. 44

Graf č. 45

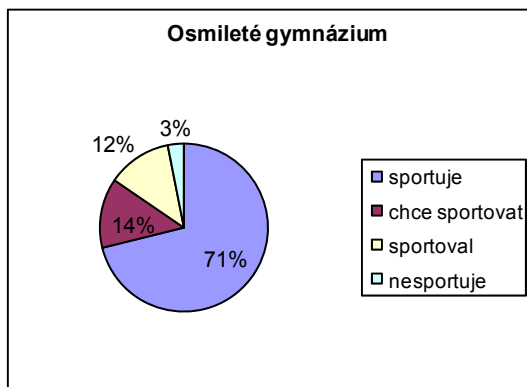

Graf č. 46

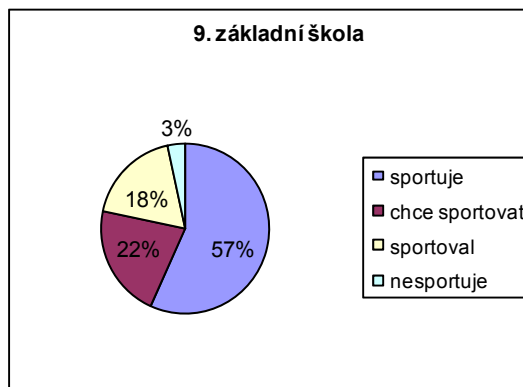

Grafy č. 47, 48, 49 a 50 znázorňují, jaký mají dotazované děti v současné době vztah ke sportu. Sportovní aktivita je nejnižší u dětí na 5. a 6. základní škole, kde nedosahuje ani 50%. Nepatrně nad 50% jsou aktivní děti na 9. základní škole. Nejvyšší sportovní aktivitu nad 70% ukazují výsledky na gymnáziu. Sportovní aktivita dívek a chlapců je poměrně vyrovnaná na všech školách. Pozitivní je i procento těch, kteří chtějí sportovat. Jako důvod uvádějí překážky v podobě nedostatku volného času nebo současné zdravotní problémy. Údaje se pohybují v rozmezí od 13 do 23% (příloha č. 9).

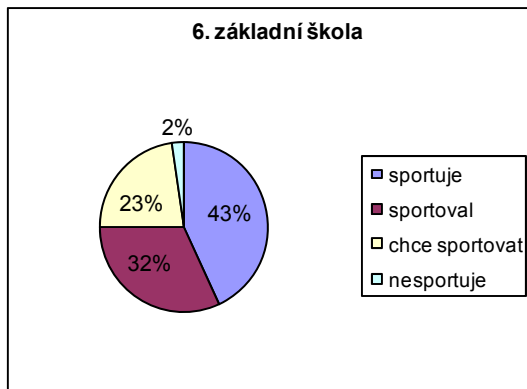
Graf č. 47

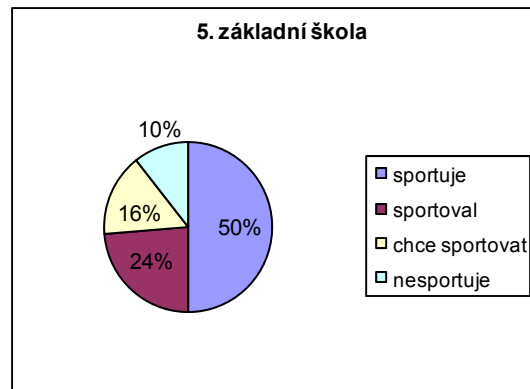
Graf č. 48

Graf č. 49

Graf č. 50

6. DISKUSE

Cílem této práce bylo zjistit aktuální stav prostorových a materiálních podmínek pro sport ve městě Mladá Boleslav pro děti staršího školního věku. Dílčími úkoly práce pak bylo zjistit, jak jsou děti spokojené s prostorovými podmínkami pro sport a s dostatečnou nabídkou sportovních zařízení ve městě. Provedla jsem průzkum na vybraných školách pomocí dotazníku. Výsledky průzkumu jsem následně porovnála s výsledky šetření.

Mladá Boleslav nabízí dostatek příležitostí věnovat se sportu a sportovním aktivitám. Výsledky grafů č. 1 – 4 vykazují spokojenost dětí s celkovými podmínkami pro lokomoční aktivity v místech jejich školní docházky. V této části byla zjišťována kvalita a množství chodníků, pěších a cyklistických zón, drah pro kolečkové brusle a skateboardů. Z celkových výsledků můžu konstatovat, že město má většinou dobré podmínky pro provozování lokomočních aktivit. Dotazníkové šetření vykazuje, že naprostá většina dívek a chlapců je vyrovnaně spokojených. Velké rozdíly nejsou ani mezi jednotlivými částmi města. Spokojenost s prostory pro pohybové aktivity ve Starém městě byla překvapivá, vzhledem k tomu, že se tato část nachází v centru města. Pozitivní výsledek je pravděpodobně v tomto případě ovlivněn velmi dobrou úrovní parků a míst na odpočinek a relaxaci. Naproti tomu největší nespokojenost s prostorovými podmínkami byla nečekaně zjištěna v okolí 5. a 6. základní školy. Z pohledu dětí jsou tyto prostory pravděpodobně nevhodně vybaveny vzhledem k jejich věku a potřebám.

Dostupnost sportovišť ve městě je podle výsledků grafů č. 5 - 8 hodnocena jako velmi dobrá. Je to pravděpodobně dáno výhodnou dopravní infrastrukturou města, která umožňuje účelný a rychlý pohyb na území celého města. Velmi pozitivním zjištěním je, že nepoužívanějším způsobem dopravy jsou lokomoční aktivity a to především chůze. Dalším nejčastějším způsobem je využití autobusu. Vzhledem k tomu, že v současné době mají všechny školní děti bezplatnou dopravu MHD, je překvapivé, že chůze je nepoužívanějším způsobem dopravy. Výjimkou je 5. základní škola, která je umístěna na okraji města a počet linek MHD je zde nejnižší. Ke vzdálenějším sportovištím tak děti z této městské části musí využít pomoci svých rodičů a dopravit se za sportem autem. Přestože se síť městských cyklostezek začíná zlepšovat, kolo jako dopravní prostředek využívá nízké procento dětí. Celkově můžu hodnotit dosažitelnost míst na

sportování a jejich dobré rozmístění jako naprosto vyhovující. Vzhledem k tomu, že v nedávné době proběhla v Mladé Boleslavi rozsáhlá reorganizace MHD, nejsou výsledky dotazníkového šetření překvapivé a daly se očekávat.

Výsledky grafů č. 9, 10, 11 a 12 znázorňují výčet sportovišť, která dotazovaným ve městě chybí nebo jsou pro jejich sportování nedostupná. Výsledky šetření jsou naprosto jednoznačné ve všech školách a ukazují na to, že ve sportování většinou žáky nic neomezuje. Jen nízké procento zdůvodňovalo svou pasivitu nedostatkem volného času. Většinou jako důvod udávaly velkou vytíženost školní docházkou a ostatními zájmovými činnostmi. Toto zjištění je pozitivní a potvrzuje tak, že možnosti pohybových aktivit a výběr sportovišť jsou ve městě dostatečné. Problémy se ukazují v okrajové části města Slavoj, kde je podle výsledků menší počet vhodných ploch pro sportovní činnost.

Všechny školy ve městě mají vlastní sportovní zařízení a většina z nich umožňuje dětem návštěvu i v době po vyučování. Výsledky ale ukazují, že všichni, kteří navštíví školní sportoviště v tuto dobu, jsou zapsáni ve sportovním kroužku nebo mají jako volitelný předmět sportovní hry. Potvrzuje to tak tu skutečnost, že pokud děti chtějí jít na školní hřiště nebo do tělocvičny samostatně, není jim to umožněno. Důvodem je většinou vytíženost školních sportovišť v době mimo vyučování sportovními organizacemi, které je mají v pronájmu. Dalším problémem pak bývá zajištění bezpečnosti, protože chybí kompetentní osoby, která by byly touto činností pověřeny. S vybavením sportovišť jsou podle výsledků spokojené děti v nových školách. Největší nespokojenost je podle očekávání na gymnáziu, které je umístěno ve staré budově a úroveň sportovišť je zde nedostatečná. Komise pro sport a tělovýchovu si je této skutečnosti vědoma. Na základě její zprávy tak město v těchto starších školních zařízeních plánuje rozsáhlé investice do rekonstrukce tělocvičen a venkovních hřišť. S tím souvisí i plánovaná rozšířená nabídka sportovišť v době mimo vyučování na všech školách. Přes tyto materiální nedostatky nejvyšší průměrnou využitelnost školního sportoviště překvapivě vykazuje osmileté gymnázium. Z odpovědí ale není jasné, zda děti navštěvují výhradně sportoviště ve své škole nebo jestli navštěvují sportovní zařízení i ostatních základních škol. Celkově můžu z výsledků zhodnotit využitelnost školních sportovních zařízení v době mimo vyučování velmi pozitivně. Většina dotazovaných je také velmi spokojena s vybaveností školních sportovišť.

V Mladé Boleslavi mají děti dostatečné množství příležitostí ke sportovní aktivitě v rámci členství sportovního oddílu nebo klubu. Podle výsledků tuto možnost využívají nejvíce děti z gymnázia, kde počet přesahuje 60% dívek i chlapců. Neorganizovanou formu sportu mají v největší oblibě děti z ostatních škol, kde počet dosahuje také na hranici 60%. Výsledky šetření ukazují, že nejvíce navštěvovaným zařízením je tělocvična a hřiště. Vzhledem k tomu, že všechny školy kromě gymnázia uvádějí, že se věnují převážně neorganizovanému sportu, je tento výsledek zajímavý. Protože školy nabízejí svá sportovní zařízení různým sportovním organizacím, není jasné, v jaké době děti neorganizovaně tyto sportoviště navštěvují. Školní kluby patří k nejméně navštěvovaným sportovním organizacím.

Spokojenost s množstvím a úrovní sportovních zařízení ve městě je poměrně vysoká a shoduje se i s názory dospělé populace. Podle očekávání je z výsledků patrné, že ve městě chybí již dlouhou dobu kvalitní krytý plavecký bazén. Souvisí s tím i další chybějící zařízení a tím je aquapark. Přestože město investovalo velkou částku do přestavby současného koupaliště s vodními atrakcemi, není to pro tak velké město dostačující. Dalším nejvíce chybějícím sportovištěm výsledky vykazují koňskou jízdárnu. Tyto možnosti jsou pouze v okolních obcích a možnost dopravy je ztížená jejich vzdáleností od města.

Vlastní sportovní vybavení většina dětí hodnotí jako naprosto vyhovující. S tím souvisí i velmi vysoké kladné hodnocení materiálních podmínek rodin dotazovaných dětí. Ve městě, které je na druhém místě v republice s nejnižší nezaměstnaností, to není nečekané zjištění.

Vztah dětí ke sportu je, jak uvádějí výsledky, velmi dobrý. Počet dětí, které nemají o pohybovou a sportovní aktivitu zájem, je nízký. To je velmi pozitivní zjištění nejen pro současný stav ale především pro možnost rozvoje sportovní aktivity v budoucnosti. Největší vliv na vztah dětí ke sportu mají rodiče na gymnáziu, vzhledem k tomu, že jich více než polovina sportuje. Na ostatních školách je procento sportujících rodičů nižší než poloviční. Dalo by se předpokládat, že jejich postoj ke sportu bude mít vliv na sportovní aktivity jejich dětí. Výsledky však ukazují, že děti mají možnost svobodné volby a na pozitivní vliv ke sportu nemají rodiče velký vliv.

7. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit skutečný stav podmínek sportu dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi. Průzkum byl zaměřen především na zjištění prostorových podmínek umožňujících provozování lokomočních aktivit v místě školní docházky a na zjištění nabídky sportovních zařízení nacházejících se ve městě. Dalším cílem průzkumu bylo vyhodnocení názorů dětí a jejich porovnání se skutečným stavem.

Podpora sportu v Mladé Boleslavi je na dobré úrovni, i když v současné době je více zaměřena na sport výkonnostní a vrcholový. Mladá Boleslav má ve svém plánu financování a podporu i sportu rekreačního ale zatím tento plán není dostatečně realizován. Podíl na podpoře sportu v Mladé Boleslavi má jistě i sportovní založení a tradice města a jeho dobré finanční zázemí. To vše by ale nebylo možné bez podpory a zájmu ze strany kompetentních lidí zabývajících se oblastí sportu. Mladá Boleslav má vzhledem ke svým finančním podmínkám dostatečný počet sportovních zařízení v dobrém technickém stavu. Jsou zde i taková zařízení, které jsou nevyhovující a potřeba jejich rekonstrukce je nezbytná. Dobré podmínky pro pohybové a sportovní aktivity v Mladé Boleslavi má hlavně organizovaný sport v rámci klubů a oddílů. Tato forma je velmi oblíbená a bohužel také podporovaná oproti sportu neorganizovanému, rekreačnímu. Nabídka sportovních zařízení, která jsou volně přístupná bez poplatku, není dostatečná. Řešením by byla výstavba víceúčelového sportovního zařízení, které by město mohlo v rámci podpory rekreačního sportu provozovat. Toto chybějící zařízení v současné době pomáhají řešit školní sportoviště, které jsou v Mladé Boleslavi velmi využívána, především v době mimo vyučování. Prostorové podmínky pro různé pohybové aktivity jsou poměrně vyhovující a doplňují tak nedostatečnou nabídku neplacených sportovišť. Nedostatkem těchto podmínek jsou postiženi pravděpodobně nejvíce obyvatelé okrajové části města, kde již dlouhodobě nebylo investováno do obnovení vhodných prostor pro pohybové aktivity. Souvisí to s blízkostí silnice vedoucí na dálnici Praha - Liberec. Bohužel o jiné spojce na dálnici se neuvažuje a tak problém s nedostatkem prostorových podmínek nebude v blízké době pravděpodobně vyřešen. Velmi dobré finanční podmínky města souvisí i s dobrou ekonomickou situací rodin dotazovaných dětí. Naprostá většina těchto dětí označuje svou rodinu jako spíše bohatou a je spokojena s materiálními podmínkami pro sport, které mají doma. Souvislost se sportovní aktivitou dětí a rodičů se potvrdila pouze na gymnáziu, kde

aktivně sportující rodiče pravděpodobně ovlivňují své děti ve vztahu ke sportu. Na ostatních školách se tato souvislost nepotvrdila a přestože rodiče moc nesportují, svým dětem ve sportovní aktivitě nebrání.

Celkově můžeme podmínky pro sport dětí staršího školního věku v Mladé Boleslavi označit za dobré. Především to jsou prostorové podmínky v okolí školy a ekonomické zázemí boleslavských rodin. Stav i počet sportovních zařízení je odpovídající velikosti města, hlavně pro organizované formy sportu. Podmínky pro bezplatný a volně přístupný neorganizovaný sport nemůžeme považovat za vyhovující, protože chybí dostatek vhodných sportovních zařízení. Tuto situaci pomáhají řešit školní sportovní zařízení a podílí se tak velkou měrou na spokojenosti dětí s podmínkami pro sport v Mladé Boleslavi.

Byla bych ráda, aby moje práce, která měla za úkol zhodnotit podmínky sportu v Mladé Boleslavi, přispěla ke zlepšení podmínek pro pohybovou a sportovní aktivitu obyvatel tohoto města.

8. LITERATURA

1. BELEŠ, P.: Sport, imunitní systém a léčení přírodními postupy. In *Medicina sportiva* roč. 11, č. 3. 2000.
2. BELŠAN, P.: Tělesná výchova pro 5. až 8. ročník základní školy. SPN, Praha 1980.
3. BLAHUTKOVÁ, M., ŘEHULKA, E., DVOŘÁKOVÁ, Š.: *Pohyb a duševní zdraví*. Paido, Brno 2005.
4. BUNC, V.: Zdravotně orientovaná tělesná zdatnost a možnosti její kultivace na základní škole Těl.Vých. Sport. Mlád. Č. 4, 1998, s. 2-10 1998.
5. COMBY, B.: *Stres pod kontrolou*. Egem Nova, Praha 1997.
6. ČÁP, J., MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Portál, Praha 2001.
7. ČÍHOVSKY, J.: *K vývoji názoru na volný čas (od Aristotela k Dumazedierovi)*. Hanex, Olomouc 2002.
8. DOHNAL, T.: *Koncepce a metodika systému komunální rekreace na úrovni obce*. UP, Olomouc 2002.
9. *Evropská charta sportu (1992) článek 1 – 13*.
10. HENDL, J.: *Úvod do kvantitativního výzkumu*. Karolinum, Praha 1999.
11. HOGENOVÁ, A.: *Hermeneutika sportu*. Karolinum, Praha 1997.
12. HRABÁK, M.: *Podmínky pro sport dětí staršího školního věku v Plzni*. Diplomová práce FTVS UK Praha, 2008.
13. CHARVÁT, M.: *Podíl tělesné výchovy a sportu na formování osobnosti adolescentů*. Albert, Blansko 2001.
14. CHARVÁT, M.: *Sociální aspekty sportovních aktivit*. Paido, Brno 2002.
15. CHOUTKA, M.: *Teorie sportu*. UK, Praha 1998.
16. CHOUTKA, M.: *Teorie a didaktika sportu*. SPN, Praha 1976.
17. *Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 - 2013* MŠMT

18. Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice. MŠMT ČR, č. 2/1999, Praha 1999
19. KOMENSKÝ, J., A.: Didaktické spisy. SPN, Praha 1994.
20. KŘIVOHLAVÝ, J.: Psychologie zdraví. Portál, Praha 2001.
21. KUČERA, M.: Pohybový systém a zátěž. Avicenum, Praha 1997.
22. MATĚJČEK, Z.: Co, kdy a jak ve výchově dětí. Portál, Praha 1996.
23. MAZAL, F.: Hry a hraní pohledem ŠVP. HANEX, Olomouc 2007.
24. MUŽÍK, V., KREJČÍ, M.: Tělesná výchova a zdraví: zdravotně orientované pojetí tělesné výchovy pro 2. stupeň ZŠ. HANEX, Olomouc 1997.
25. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice Koncepce MŠMT zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu 2001.
26. Národní program rozvoje sportu pro všechny v České republice. MŠMT ČR, č. 17/2000, Praha 2000.
27. NĚMEC, J. : Hra a volný čas v 21. století. Hanex, Olomouc 2002.
28. NEUMAN, J.: Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Portál, Praha 1998.
29. NOVOTNÝ, J.: Ekonomika sportu. TIRA, Praha 2000.
30. PATOČKA, J.: Přirozený svět jako filosofický problém. Praha 1936.
31. PIAGET, J., INHELDEROVÁ, B.: Psychologie dítěte. Portál, Praha 2001.
32. PLESKAČ, M.: Rodinné prostředí jako motivační faktor mladých sportovců. Diplomová práce PedF MU, Brno 1997 In: Sekot A. Sport a společnost. Paido, Brno 2003.
33. PRAŠKO, J., PRAŠKOVÁ, H.: Proti stresu krok za krokem. Grada Publishing, Praha 2001.
34. ROBERTS, J.: The environment of family leisure In: Proceedings of the 9th International seminář on „Sport, leisure and family, ICSPE, Brugy, Belgium 1981 In: Slepíčková Sport a volný čas adolescentů UK FTVS Nové město, Chlumec nad Cidlinou 2001

35. ROGGERS, C., R.: Ako byť sám sebou. IRIS, Bratislava 1995.
36. ŘEZNÍK, J. : Volný čas jako ekonomická kategorie. Hanex, Olomouc 2002.
37. SEKOT, A.: Sport a společnost. Paido, Brno 2003.
38. SEKOT, A.: Sociologie v kostce. Paido, Brno 2002.
39. SKOPOVÁ, M., ZÍTKO, M.: Základní gymnastika. Karolinum, Praha 2006.
40. SLEPIČKOVÁ, I.: Sport a volný čas adolescentů. FTVS UK, Praha 2001.
41. SLEPIČKOVÁ, I.: Sport a volný čas. Karolinum, Praha 2005.
42. SURYNEK, A., LACINOVÁ, L., KAŠPAROVÁ, E.: Základy sociologického výzkumu. Management Press, Praha 2001.
43. URBÁNEK, L., JIRÁSEK, A., HODAŇ, B. : Volný čas a jeho současné problémy. Hanex, Olomouc 2002.
44. WOPP, CH.: Wopp Ch. Wir bringen Oldenburg in Bewegung. Oldenburg: Univesrität Oldenburg. 1990 In: Slepíčková I. Sport a volný čas. Karolinum, Praha 2005.
45. www.mb-net.cz/
46. www.kulturamb.eu/ic/